

ROMANOS

Roma huakka' jakya'

huaknopoe'eriomeytaj Pabloa o'manigmadoya'uyate.

*Roma huaknopoe'eriomeytaj Pabloa
o'manigmadoya'uyate.*

¹ Do Pabloa on'nigmadoya'ne. Jesucristoen huanaba' ijnigpeikay. Diosen huadak hua'a, Jesucristoen huadak hua'a kamanbatia'pakike'po Diosa do'taj bektie'po me'ta'mona'uyne.

² Huadak hua'a Jesucristotaj a'nennanada Diosa o'manbatia'pakuyate. Jesucristo tiakhued Apag Diosba'te on'nigmadoya'uyate. ³ Diosen huadak hua'a Jesucristo Huairi Diosen Huasi'po aratbuten huaso'nigda o'si'poe'uyate. David huairien adhuea' huayayo o'uyate. David Israel aratbuten huairi o'uyate. ⁴ Dios teyda o'epo Jesucristotaj kubarakya' o'noyhuada'uyate.

Konigepo Diosen Huasi'po o'epo teyda o'epo Diosen Nokirega mo'manopoea'ika'ne. ⁵ Jesucristo oro'en Huairia me'tinepahui'po do'taj huakka'da bo'tihuapokika'ne. Aratbut nogbaya' nogbaya' Jesucristotaj kamaknopoi'ke'po kenpa'ti Diostaj kan'nigpeike'po do'taj Diosa bektie'ea'uyne kenpa'ti me'ta'mona'uyne.

⁶ Konigepo nogbaya' nogbaya' Jesucristotaj huakka'nanada o'noknopoedenok. Opu domey Romano huae'erikon Jesucristoen mo'ene.

⁷ Opudomey Roma huaknopoe'eritaj Diosa di mo'maepo "Do'huedyo' yanikati' yag'kikati'." Diosa mona'de'uyne. Oro'omeyen Apag Dios Jesucristo Huairiere opudomeytaj kamatinepahui'po daka' kabatihuapokike'po kenpa'ti kamanoeyike'po ken konig on'nigtiona'pakika'nig on'nigmadoya'ne.

Pabloa Romayo huaknopoe'eritaj e'bata'huade'ta' o'pakuyate.

⁸ Huakkuruda o'nona'ne. Opudomey Romaya' huaknopoe'eri Diostaj Jesucristotaere daka' moknopoika'nok kenpa'ti mo'nigpeika'nok nogbaya' nog huadaribaya' nogya' nogya' aratbut opudomeytaj mo'tipeedenok konig daka' moknopoika' mo'tinopoedenok. Konigepo Jesucristo kenda o'paknok dakiti Diostaj yonay.

⁹ Opudomeytaj ijtiona'pakika'nig Diosapi' kenda buttida me'tinopoene. Diostaj diga'da ijnigpeika'po Diosen Huasi'potaj Jesucristoen huadak hua'a ijmanbatia'pakikay. ¹⁰ Opudomey Romayo huaknopoe'eritaj e'bata'huade'ta' ijpakika'nig'a huahue'dik ijikay. Diosa kahuea' e'tinopoe'nayo ijhua'apoy. Konigepo ijtiona'pakikay.

¹¹ Opudtaj eta'huade'ta' ijpaki. Kenpa'ti opudtaj e'tiahuayta' ijpakpo Jesucristoen huadak hua'a nogiti nogiti kanoknopoike'po opudomeytaj e'tihuapokta' ijpaki. ¹² Huayahuaya nogiti nogiti daka' huaknopoika' a'batihuapokeya'po opudtaj e'bata'huade'ta' ijpakikay.

¹³ Konig nog aratbuttaj Jesucristoen huadak hua'a ijmanbatia'pakonhua'nok huakka'nada

on'manopo'korea'uyyo on'maknopoe'uy.
 Opudomey konigti Romayo huae'eri sue'da
 oknopoe'hue' huae'eritaj a'manopo'koreaya'po
 Jesucristotaj huaboa'da a'maknopoe'aya'po
 kenpa'ti opudomey huaknopoe'eritaj nogiti
 daka' huaknopoe' kenpa'ti nogiti huanigpee'
 a'batihuapokikaya'po nogok nogok opudte
 ijhua'apoy ijnopoe'ika'nig'a huahue'dik
 ijika'uy. Oydapi' huahue'dikda ijje'y. Kenda
 e'manopoe'a'ta' ijpaki, egomey. ¹⁴ Aya'
 aratbuttada kenpa'ti aratbut huakka'da
 en'nopoe'tadapi' kenpa'ti aratbut sue'da
 en'nopoe'tada Diosa me'ta'mona'uynok
 Jesucristoen huadak hua'a manbatia'pakdik
 ijikay. ¹⁵ Konigepo opudomey Romayo
 huae'eritakon Jesucristoen huadak hua'a
 e'manbatia'pakta' ijjeretpaki.

*Jesucristoen huadak hua'a aratbut
 eknopoe'nayo Diosa dakhuea' e'ka'
 manopo'yarea'dik o'e.*

¹⁶ Jesucristoen huadak hua'a e'manbatia'pakte
 aya'da aratbuta eknopoe'nayo Diosa dakhuea'
 e'kika' manopo'yarea'dik o'e. Huakkuruda
 judío huaknopoe'eritaj o'manopo'yarea'. Onte'ti
 nog aratbuttaj o'manopo'yarea'. Konigepo
 Jesucristoen huadak hua'ataj e'manbatia'pak
 tobirahue' ijje'y. ¹⁷ Jesucristotaj eknopoe'yo'da
 oro'omeytaj huadaknopo'da e'huae'taj Diosa
 bo'tinopoepo kenere mo'noeanhuahuika'apone.
 Kenda Diosen huadak hua'a o'manmadikika'.
 "Jesucristotaj huaknopoe'eri huadaknopo'da

e'huae'taj Diosa o'matinopoepo kurudyo kenere o'manoeanhuahuika'apo." Apagba'a oa'uyate.

Aratbuta Diostaj pakhue' o'nepo kenpa'da dakhuea'nada ogkika'.

¹⁸ Aya'ada Diostaj e'nigpeeta' pakhue' huae'eri kenpa'ti buttida hua'a e'nopoeta' pakhue' huae'eria dakhuea' ogkika'nok Diosa huiyoknana dakhuea'da castiga magka'dik o'eapo o'nopone. ¹⁹ Kenomeytaj Diosa buttida o'e Diosa e'manopoea'tada Diostaj daka' oknopoe'dik e'eada, ²⁰ oro'en huakpoa Diostaj tiahuyhue'dik ee'pi' kenda a'nennanada Diosa o'ka'uyatenig o'tiahuyapo oknopoika'dik o'ene. A'nennanada siokpo niokpo puug huadari aya'tada Diosa o'ka'uyate. A'nennada kenpa'ti oyda kenda Diosa o'ka'uyatenig tiahuydik o'nepo Dios teynanada o'e kenpa'ti Dios Huairida o'ika' oknopoe'dik o'nenig'a. "Diostaj oknopoe'hue'dik ijje," ahue'dikda o'ne dakhuea' huaka'eria. ²¹ Kenda Diosa o'ka'uyatenig dakhuea' huaka'eria on'tiahuyapo Diostaj o'noknopoenig'a. "Dios Huairi i'e. Aya'nada i'ka'uyate. Huadakda i'ene. Dakiti Dios." Ken konig onikahue' o'nika'uyate. Konig huasegda dakhuea'da on'noipoika'po buttida e'nopo'e nopoehue'da o'nika'uyate. ²² "Huakka'da o'nopoey. Daka' o'nopoey." On'batia'pakuyatenig'a huasegda o'nuyate. ²³ 'Urunanada o'ika' Dios. Kurudyo o'ika'. Teynanada o'ika'po bueyhue'dikda o'noeonhuahuika'apo. Diostaj o'noknopoebatikpo huaboa'da noehue' e'ketka' dios ogkika'uyate. Ken konig huabokerekada

ogkika'uyate. Bakoy e'ketka', bihui e'ketka', ojpai' botta' botta' hua'itakpi' e'ketka' ogkika'uyate. Oro'en dios o'e nama'da on'nopoika'uyate.

²⁴ Konigepo dakhuea'da kan'nopoike' nama'da kan'eretpakike' huayahuaya dakhuea' kagkike' Diosa o'nopoeyate. ²⁵ Dios Huairitaj onte'ti eknope'ta' pakhue' o'nepo e'ketka' diostaj huaboa'da on'eretpakika'uyate. Kenda Diosa o'ka'uyate on'tiahuayika'nig on'eretpakika'uyate. Diosa aya'da o'ka'uyatenigyoda Diostanayo sigpi' pakhue' o'nika'uyate. Dios aya'da huaka'eritayo'da "Urua'nanada o'e, dakiti Dios." Aya'ada kan'batadi'kea'ike'.

²⁶ Konigepo kenpa'da dakhuea' kagkike' Diosa o'nopoepo dakhuea' huaka'eritaj kenpa'da o'maenon'uyate. Konig birae'dik ogkika'po ettone'a huatoe'taj pakhue' o'nepo o'nenpo huabot ettone'a huayahuaya on'eretpakpo dakhuea'da ogkika'uyate. ²⁷ Huabokerekakon huatoe'taj o'nenpo huabotbokereka' on'eretpakpo dakhuea'da ogkika'uyate. Ken konig ogkikapo birae'dik o'ne. Dakhuea'nanada ogkika'nok konig Diosen castiga huaso'ada dakhue'nanada o'nepo pai'nanada on'nopo'unhuahuika'apo.

²⁸ Ken hueretda Diostaj eknope'ta' pakhue' o'nenok dakhuea'da kan'nopoike'po dakhuea' kagkike' Diosa o'maknopepo kenpa'da o'maenon'uyate. ²⁹ Kenomey kenpa'da dakhue'da e'kika'ta' on'eretpakika'. Huabokerek ettone'ere huayahuaya dakhuea'nanada ogkika'. Kenda on'eretpakpo nogpa'da dakhuea'da ogkika'. Huakka'nada e'tamaeta' o'deretpakika'. Dakhuea'nada on'nopoika'.

Digda on'bahuahuyika'. On'mahuadiaypo on'barakika'. Huayahuaya on'maboyika'. Nama'da huamana'eri o'nika'. Diga'da on'mahuadiayika'po dakhuea' ogkika'. Diga'da on'mahui'ika'. ³⁰ Nogomeytaj dakhuea'da on'bahuaa'ika'. Diostaj on'huadiayika'. Huabatidike'eri o'nika'. Huata'da huapakeri o'nika'. Nogda nogda dakhue'dikda on'nopoika'. Apagtaj huayetapi' nigpeehue'dik o'nika'. ³¹ Katepi' Diosenpi' nopugkahue'da o'nika'. "Do kenda ijka'apoy," ea'ada kahue'ada nogda ogkika'apo. Nogomeytaj huadi'da maehue' o'nika'. E'manoeynoeyta' pakhue' o'nika'. Pai'da aratbuttaj matinepahuihue'da o'nika'. ³² Ken konig dakhuea' huaka'eritaj castiga ijmagka'apoy. Kenpa'da bueydik o'neapo. Diosa o'mana'uyate. Kenomey kenda daka' e'nopoēada nogiti nogiti dakhuea'da ogkika'po kenpa'ti nogomeya konigti egkika'nayo durugda o'nika'apo.

2

"Dakhuea' o'ka'uy." Betapi' Diosa e'huaa'nayo buttida o'bahuaa'.

¹ Konigepo o'na be'api' mo'epo "Dakhuea'da o'kame'." Nogtaj e'huaa'nayo "kenda donayo kahue' ijjemey." Diostaj onahue'dik mo'ene. Konigti dakhuea' i'kikame'ne Diosa mo'tinopoēpo castiga ogka'dik mo'eapone. ² Dakhuea' huaka'eritaj "dakhuea'da ogka'uy," Diosa buttida o'matinopoēpo castiga o'magka'apo. ³ "Nogomeya dakhuea'da ogkika'." O'napi' e'bahuaa'ada konigti dakhuea' e'kika'ada Diosa do'taj castiga ogkahue' me'eapone nopoehue' mo'e. Dapi' Diosa

castiga mogka'apone. ⁴ Diosa di'nanada mo'ika'po ijhue'nanada castiga ogkahue' mo'edenok castiga ogkahue' mo'eapetpi' kenda nama'da nopoehue' yane'. Diosa di'nanada mo'epo mo'tinepahui'nok nopo'korea'dik o'ene. Kenpataj yan'nopoe'. ⁵ Opudomeypi' Diostaj eknopoe'ta' pakhue' mo'enok Diosa mo'tinepahui'ne mo'peedenig'a nopo'koreahue' mo'epo nogiti nogiti dakhuea' bo'kika'nok nogiti nogiti Diosa castiga ogka'dik mo'eapone. Kene'huaya' huame'noete castiga o'magka'apo. ⁶ Be'api' sigda dakhuea' e'kuynayo sigda castiga o'magka'apo. Nogapi' huakka'mon dakhuea' e'kuynayo huakka'mon castiga o'magka'apo Diosa. Kenpa'ti be'api' o'nopo'korea'depo huadakda e'kika'nayo Diosa huadakda o'manigka'apo. ⁷ Kenomeya kirigayo' Diostaj on'nigpeika'po huadakda ogkika'po Diosere kurudyo' urunanada e'noeonhuahuika'ta' on'pakpo "Huadakda bo'kika'," Diosa ena'te e'peeta' on'pakpo Diosere kurudyo' on'noeonhuahuika'apo. ⁸⁻⁹ Nogomeynayo huata'da huaeretpakeri Diosen buttida hua'a nigpeehue' huae'eri dakhuea' huaka'eritaj Diosa diga'da o'mahuadiaypo diga'da castiga o'magka'apo. Pai'nanada on'manopo'unhuahuika'apo. Judio dakhuea' huaka'eri huakkuru pai'da on'manopo'unhuahuika'apo. Nog aratbutakon pai'da on'manopo'unhuahuika'apo. ¹⁰ Huadakda huakika'eri Diostaj huanigpeika'eritanayo Diosa o'manoyhuada'apo. Diosere 'urunanada on'noeonhuahuika'apo. "Huadakda o'ne." Diosa o'bahuaa'apo. Durugnopo'da

o'neonhuahuika'apo. Judío huadak huaka'eritaj huakkuru Diosa 'urua'da o'manigka'apo. Kenpa'ti nog aratbuttaj 'urua'da o'manigka'apo.

¹¹ Diosa aya' aratbuttada konigti o'batiahuayika' konigti o'manopokie'ika'. Judiotaj kenpa'ti nog aratbuttaj castiga o'magka'apo. ¹² Moisésenba'taj nog aratbut peehued o'nika'po dakhuea' egkika'nayo "Moisésenba'taj nigpeehue' mo'ika'uynok castiga magka'dik ijje," Diosa kenomeytaj manahue' ee'pi' kenpa'da mabueydik o'neapo. Judío aratbutnayo Moisésenba' e'peedeada dakhuea' egkika'nayo "Moisésenba' nigpeehue' mo'ika'uynok diga'da castiga magka'dik ijje," Diosa o'mana'apo. ¹³ Kenpa'ti Moisésenba'taj e'peeyo'da huae'eritaj "huadakda o'ne" Diosa bahuaahue' o'eapo kentada huanigpeika'eritanayo "huadakda o'ne" Diosa o'bahuaa'apo. ¹⁴⁻¹⁵ Nog aratbuta Moisésenba' ba'toehue' e'eada huanopoya'da on'nopoepo konig Diosa o'paknig egkika'nayo Diosen hua'a huanopoya'da on'nopoē. Huadak ogka'po on'nopoēapo. Dakhuea' ogka'po on'nopoēapo. ¹⁶ Jesucristoen huadak hua'a ijmanmadikika'nigda nogok kene'huaya' huame'noete iregiregte aya'da aratbuten dakhuea' e'kika' Dios Jesucristoerea kenda on'manopoēa'po castiga on'magka'apo.

Judío aratbut Moisésenba' e'manmadikika'ada nigpeehue'da o'nika'.

¹⁷ "Judío aratbut o'ey. Moisésenba' o'nopoey. Oro'meyen Dios kurudyo o'ika'." Opudomey judíomey mo'batia'pakika'nig'a ¹⁸ Moisésenba'

daka' mo'nopoepo kenda Diosa o'pak mo'nopoepo huadakda o'e mo'nopoenig'a. ¹⁹ Kenpa'ti nog aratbut Diostaj oknopohue' huae'eri o'ne. Konig ekpobig huae'eri o'nika'. "Kentaj Dioste o'batohua'apet." Opudomey judio aratbuta daka' mo'nopoika'nig'a. Kenpa'ti nog aratbut konig sikkiregyo huae'eritaj "Diostaj o'maknopoea'apoy. Konig Diosen huakjey o'ey." Kenda daka' mo'nopoika'nig'a. ²⁰ Apagba' buttida hua'a o'e. Buttida huanopoe' o'e. Opud judio aratbut Apagba' mo'nopoepo nopohue' huae'eritaj kenpa'ti huasi'potaj manmadika'dik o'ey mo'nopoenig'a. ²¹ Nog aratbuttaj mo'manmadikika'nig'a mena'po huata'da onmadikahue' mo'e. "Berehue' yane'." Mo'mana'ika'nig'a opudaded mo'berika'ne. ²² "Nogen huatoe'taj bakdejhue' yanika'." Mo'manika'nig'a opudaded nogen huatoe'taj mo'bakdejika'ne. Dios e'ketka'taj o'huadiayi boa'ika'nig'a huakupe katepi' bo'eretpakpo dios e'ketka' jakya' mo'berika'ne. ²³ Moisesenba' huakka'da o'paki. Huadakda o'e. Nigpeika'dik mo'ene. E'batia'pakika'ada nigpeehue' mo'ika'nok Dios dakhue'da o'e aratbuta o'noknopoe. ²⁴ Opud judio aratbuta Apagba'taj nigpeehue' mo'ika'nok "Dios dakhue'da o'e." Nog aratbuta on'batia'pakika'. Kenpa' Apagba'te oa'.

²⁵ Opudomey judio aratbut Moisesenba' e'nigpeika'nayo huabokereksi'dak mo'nigoktegika'ne. Diostaj kenda huadakda o'e. Diosen aratbut o'ne aratbuta nopoika'dik o'neapo. Moisesenba' nigpeehue' e'ika'nayo konig okteghue'onig huae'eri mo'ene, konig

nog aratbutda mo'ene, konig Diosen aratbut ehue' mo'ene. ²⁶ Nog aratbut judío ehue' huae'eri huasi'dak nigokteghue' ee'pi' Moisésenba' e'nigpeika'nayo konig judío huanigoktegerionig o'ne. Diosensi'po o'ne. Diosa o'matinopoe. ²⁷ Opud judío huanigsi'dakoktegeri mo'epo Moisésenba' e'toeada nigpeehue' e'nika'nayo nog aratbut huasi'dak okteghue' huae'eri Moisésenba' huanigpeika'eria "Judío huanigoktegerianayo Diostaj dakhuea'da ogkika'," on'huaa'apo. ²⁸ Judío e'si'poe'nayo kenpa'ti huasi'dak ektegnayo hueretda judío o'epo, Diosensi'po o'e. Diosa nopoehue'dik o'e. ²⁹ Huanopoya'da on'eretpakpo Diostaj huanigpeika'erinayo hueretda judío aratbut o'ne. Diosen aratbut o'ne. Diosa o'matinopoe. "Huadakda o'ne." Aratbutanayo ahue'dik o'ne.

3

¹⁻² Judío aratbut ee' huadakda o'e. Kenpa'ti huabokereksi'dak e'nigokteg huadakda o'e. Diosa judío aratbuttanayo Apagba' kan'toe'po o'bayokuyate. Apagba' kan'nigpeike'po o'bayokuyate. ³⁻⁴ Huakka'mon oro' judío aratbuta Diostaj oknopoehue' ee'nayo nigpeehue' ee'nayopi' Diosnayo kenpa'da buttida oa'ika'. Kenda oa'de o'kika'. Aratbut aya'ada da huaa'eri ene'pi' Diosnayo buttida oa'ika'. Davida kenda o'manigmadoya'uyate. Oa'po: Diosen hua'a buttida o'ika'. Aya'ada a'dik o'nika'apo. Kenpa'ti aya'da Diosa o'kika' huadakda o'e. Aya'ada a'dik o'nika'apo. Apagba'te Davida oa'uyate.

5 Oro'omey judío aratbut dakhuea' e'kika'te aya'da Diosa o'kika'po huadakyoda o'kika' aratbuta on'tinopoika'po konigepo Diosa oro'omeytaj castiga ogkahue'dik mo'eapetpi'. Huakka'mona nama'da mo'nopoetpi'. 6 Diosnayo huadakyoda o'kika'po judío aratbuttaj castiga magka'dik o'eapo. Kenpa'ti huadakyoda o'kika'po kene'huaya' huame'noete aya' aratbut dakhuea' huaka'eritaj castiga magka'dik o'eapo. 7 Oro' da e'ika'te Diosata buttida oa'ika'po huadaknana o'ika' aratbuta tinopoe'dik ya'neapet. Oro'taj Diosa castiga ogkahue'dik mo'eapetpi'. Kenda huakka'mona nama'da mo'nopoetpi'. 8 Konigepo "Oro' dakhuea' o'kika'nok Dios huadakda o'e. Aratbuta on'nopoepo dakhuea' mogkika'." Pabloa o'manmadika'. Sue'ada judíoa nama'da men'huaa'nok kenomeytaj Diosa castiga o'magka'apo.

Aya'ada dakhuea' huakika'eri o'ene.

9 Oro' judío aratbut huadakda o'ey. Nog aratbut dakhue'da o'ne. Kenpa' Diosa tinopoehue' mo'ene. Aya'ada dakhuea' huakika'eri o'maene. Judíopi' nog aratbutkon dakhuea' huakika'eri o'ne. Kenda iija'demey. 10 Kenpa'ti Diosba'te:

Huadakda aratbut ehue'da o'ne. Aratbut huadak nogtipi' ehue' o'ne. 11 Aya'ada Diostaj oknopogkahue'da o'nika'. Aya'ada Diostaj pakhue' o'nika'. 12 Aya'ada o'noknopoebatikde onte'ti Diosen kikhue' o'nika'. Dakhuea'nada ogkika'. Huadakda e'kika' sigpi' ehue'da o'e. Aya'ada Diostaj nigpeehue'ada dakhuea' ogkika'.

13 Kenpa'da dakhue'da hua'ayo' on'da'ika'. Da on'da'ika'. On'batidike'ika'. Huasokpa konig kubarak o'nokbetahue'onig konig pagnada o'nika'. Konig bihui e'buey'urua dakhuea'ogkika'nig ken konig ia' on'mahuia'ika'po dakhuea'nanada on'magkika'. 14 Dakhue'dikda on'bahuaa'ika'. Kenpa'ti on'mahuadiaypo on'maboy'ika'. 15 Diga'da on'bahuahuaypo idada on'barakika'. 16 Nog aratbuttaj dakhuea' on'magkika'po pai'nada on'manopo'ea'ika'. 17 Huayahuaya manoeynoeyhue' o'nika'. 18 Diosa castiga egka'taj okme'pukhue' o'nika'. Diosba'a oa'. 19 "Dioستaj nigpeehue' ijikamey. Dakhuea' ijkika'uy. Diosa castiga ogka'dik me'ea pone." Judío aya'daribayo huae'eri ere kan'nopo'e'po Diosa Diosba'te judío aratbuttaj o'mana'ika'. Kenda o'nopo'ene. 20 Moisésenba' o'nigpeika'nok "huadak mo'ene." Diosa nogtitapi' onahue' mo'ea pone. Moisésenba' nigpeikahue'dik o'epo dakhuea' huaka'eri o'ene. Moisésenba'a mo'nopo'ea'ne.

*"Okkahuea'depo huadakda mo'ene." Jesu-
cristoen huaknopoe'eritayo'da Diosa mana'dik o'e.*

21-22 Jesucristotaj aya' Diosen huamanbatia'pakeri Moiséserea on'timadoya'uyate. Jesucristo oro'en dakhuea' e'ka' a'bakkahueaya'po mo'nigbuey'uyate. Aya' Moisésenba' nigpeikahue' ee'pi' "Okkahuea'depo huadakda mo'ene," aya' Jesucristoen huaknopoe'eriomeytaj Diosa ona'dik mo'ene. Judíomeytaj kenpa'ti nog

aratbuttaj konigti ona'dik mo'ene. ²³ Nog aratbut oro' judío aratbutpi' aya'ada dakhuea' ogkika'. Konig Diosa bo'tipaknig kahue'da o'enek Diosa kabakkahue'po Jesucristotaj oknopoe'dik o'ene. ²⁴⁻²⁵ Diosa oro' dakhuea' huaka'eritaj huakka' di' mo'epo mo'tinepahui'po Jesucristotaj mo'nigta'mona'uyate. Aratbuta dakhuea' egkikak kamanigbueye'po mo'nigta'mona'uyate. Oro'omeytaj kamanopo'yare'po Diosa o'paknok Jesucristo mo'nigbuey'uyate. Jesús a mo'nigbuey'uynok oro'omey huaknopoe'eritaj katetehue'da bokkahuea'ika'ne kenpa'ti "huadakda mo'ene," Diosa monika'ne. Kenpa'ti Jesucristo dakhuea' huaka'eritaj mo'nigbuey'uynok Diosa huadakda o'epo a'neneritaj o'bakkahuea'ika'uy o'nopoene. ²⁶ Konigti Jesucristoa mo'nigbuey'uyatenok oy Jesucristoen huaknopoe'eritaj Diosa huadaky'o'e'huae' mo'ea'po "bokkahuea'depo huadakda mo'ene," ona'dik mo'ene.

²⁷⁻²⁸ "Moisésenba' o'nigpeika'nok Diosa mo'manopo'yarea'ne," oro'a ahue'dik o'ene. Jesús a mo'nigbuey'uyate oknopoika'nok Diosa bokkahuea'po "huadakda mo'ene," monika'ne daka' o'nopoene.

²⁹ Judío aratbuttayo'da Diosa o'manopo'yarea' sue'ada nama'da yan'nopoetpi'. Kenpa' nopoe'hue' yane'. Nog aratbut judío aratbuttere Diosa o'manopo'yarea'ika'. ³⁰ Dios nogtida o'epo judío huaknopoe'eritaj o'bakkahuea'po "huadakda mo'ene," o'manika'po nog aratbut huaknopoe'eritakon o'bakkahuea'po "huadakda mo'ene," o'manika'. ³¹ Jesucristotaj oknopoepo

Moisésenba'taj nigpeikahue'dik o'ene. Sue'ada nama'da yan'nopoetpi'. Jesústaj oknopoepo Moisésenbapi' huadak o'e o'nopoepo Diostaj o'nigpeikay.

4

Abrahama Diostaj oknopoika'uyatenok "Abraham huadakda me'taene." Diosa oa'uyate.

¹ Abraham Israel aratbuten adhuea'pane'taj mon'diknopoatu. ² Abraham huadak o'kika'nok "huadakda o'e," Diosa ahue'dik o'e. "Huadakda ij kay," a'dik ee'pi' Diostanayo kenpa' ahue'dik o'uyate. ³ Diostaj Abraham oknopoika'uyatenok "huadakda o'e," Diosa ona'uyate. Apagba'te kenpa' oa'. ⁴ Be'api' huairien e'baa'nayo huairia huakupepi' bayokdik o'nika'. Katetehue' o'yokne ahue'dik o'e. En'baa'te huakupepi' bayokdik o'e. ⁵ Moisésenba' oro'omey o'kika'nok "huadakda mo'ene," Diosa onahue'dik ee'tada oro'omey dakhuea' huaka'eri e'eada Jesucristotaj oknopoenok Diosa bokkahuea'po "huadakda mo'ene," mona'ne. ⁶ Aya'ada Moisésenba' ogkika'nok "huadakda mo'ene," Diosa ahue'dik o'ika'. Diostaj o'noknopoika'nok dakhuea' e'ka' bokkahuea'po "huadakda mo'ene," Diosa o'manika'nok durugnanada o'nika'. A'ennada Davida Apagba'te o'batia'pakuyate:

⁷ Aratbuten dakhuea' e'ka' Diosa e'bakkahueade'te durugnanada o'ne.

⁸ "Yokkahuea'dey, castiga magkahue' ijjeapoy." Kenomeytaj Diosa e'manade'te durugnanada o'ne. Kenda Diosba'te Davida oa'uyate.

9 Judío aratbut huabokereksi'dak ektegtaj Diosa dakhuea' e'ka' o'bakkahuea'po "huadakda mo'ene," o'mana'nok durugda o'ne. Nog aratbut judío ehue'taj huabokereksi'dak okteghue' huæ'eritaj Diosa o'bakkahuea'po "huadakda mo'ene," o'mana'nok durugda o'ne. Abraham Diostaj oknopoika'nok Diosa okkahuea'po "huadakda i'ene," Abrahamtaj ona'uyate o'nona'dene. 10 Abraham huabokereksi'dak okteghued ee'ted Diosa Abrahamen dakhuea' e'ka' okkahuea'uy. "Huadakda i'ene," Diosa ona'uyate. 11 Huakkuruda Diostaj Abraham oknopoika'nok "huadakda i'ene," Diosa ona'uyate. Kenyo' aratbut kan'nopoike'po huasi'dak yakteg Abrahamtaj Diosa ona'uyate. Konigepo aya' aratbutda huabokereksi'dak okteghue' e'eadapi' Diostaj o'noknopoēnok "huadakda mo'ene," Diosa manika'dik o'e. Abraham kenomeyen apag konig mo'taene. 12 Judío huabokerek on'si'dakoktegedepo konig Abraham huasi'dak okteghued o'epo Diostaj daka' oknopoika'uyatenig konigti o'noknopoika'po Abraham kenomeyen Apag konig on'tae.

Abraham do'taj oknopoika'nok "aya' huadari ontaj o'nen huayayotaere ijbayokapoy, Abraham," Diosa ona'uyate.

13 Abraham Moisésenba' o'nigpeika'uy nok "aya' huadari on'taj o'nen huayayotaere ijbayokapoy, Abraham," Diosa onahue' e'uyada Abraham Diostaj daka' oknopoika'nok "huadakda i'ene," kenpa'ti "aya' huadari ijbayokapoy," Diosa ona'uyate. 14 "Huadakda

mo'ene," Diosa mone'po aratbuta Moisésenba'taj on'nigpeika'nok "huadakda mo'ene," Diosa onahue' o'maeapo kenpa'ti huadari bayokhue' o'maeapo. Huaknopoe'eritayo'da o'bayokapo. ¹⁵ Moisésenba' en'nigpeika'nayo "huadakda mo'ene," Diosa mona'apet huakka'mona nama'da on'nopoenig'a Moisésenba' nigpeikahue'dik o'nenok Diosa castiga magka'dik o'maeapo. Nogomey Moisésenba'taj peehuedda o'nepo Moisésenba'taj dakhuea' kahue'dik o'nika'.

¹⁶ Diosen kahued ee'ted Dios o'pakpo "huadakda mo'ene," Abrahamen adhuea' huayayo huaknopoe'eri aya'tada Diosa o'mana'. Moisésenba' huanigpeika'eritaj kenpa'ti Abrahamonig huaknopoe'eritaj "huadakda mo'ene," Diosa o'mana'. Konig Abraham oknopoika'uyatenig aya'da oro'omey oknopoika'po Abraham konig oro'en apag o'ika'. ¹⁷ "Huakka' huadaribayo huae'eria do'taj me'noknopoeapone. O'na meknopoika'nig konigti me'noknopoeapone. Do'huedsi'po o'neapo." Diosada Abrahamtaj ona'uyate. Abraham Diostaj oknopoika'uyate. Aratbut huakudaka'da en'bueytada Diosa o'manoyhuada'ika'apo kenpa'ti kenda oy ehue' ee'tada Diosayo'da ka'dik o'e.

¹⁸ Abraham huatoeere huatone'nanada e'ne'te "huasi'po i'toeapone, huakka'nanada o'nen adhuea' huayayo o'neapo," Diosa ona'uynok Diostaj daka' oknopoepo huakka'nanada adhuea' huayayo o'matoe'uyate. ¹⁹ Abraham a'ti cien años o'toeaponig'a huatoe Sarakon huatone'nada o'epo konig si'popakhue'dikda

o'ika'uyatenigtaj Abrahamama e'nopoepi' kenda Diosa ona'uynig daka' oknopoe'po huasi'po ijtoeapoy o'nopoeyate. ²⁰⁻²¹ Huasi'po Diosa yokhue'dik mo'eapone, Abrahamama oknopoe'hue' o'uyate. "Dios buttida oa'ika'. Teynanada o'ika'po huasi'po yokdik mo'eapone," daka' oknopoe'po o'tia'pakonhua'uyate. ²² Konigepo Diosa dakhuea' e'ka' okkahuea'depo "huadakda i'ene," Abrahamtaj ona'uyate.

²³⁻²⁵ "Huadakda i'ene," Diosa Abraham-tayo'da onahue' o'uyate. Oro'omey Diostaj huaknopoe'eritabeta' Diosa kenda o'mana'uyate. "Huadakda mo'ene," oro'omeytakon Diosa mona'ne. Oro'omey Diostaj nigpeehue'da dakhuea'da o'kika'uynok Dios o'paknok sorotataa Jesús Huairitaj o'darakuyate. Oro'omeytehuapa' mo'nigbuey'uyate. Oro'omeyen dakhuea' e'ka' akkahueaya'po kenpa'ti "Huadakda mo'ene," a'manaya'po Diosa kubarakya' Jesustaj o'noyhuada'uyate.

5

Diosa mo'tinepahui'po oro'omey huaknopoe'eritaj dakhuea' e'ka' bokkahuea'po "huadakda mo'ene," mona'po mo'durugpakika'ne kenpa'ti nogda nogda huadakda mogkika'ne.

¹ Diostaj oknopoenok oro'omeyen dakhuea' e'ka' Diosa bokkahuea'depo "huadakda mo'ene," mona'ne. Kenpa'ti Jesucristo Huairi oro'omeyen dakhuea' e'ka'taj mo'nigbuey'uyapo oro'taj mo'nopo'noeya'ne. ² Jesucristo oro'omeytaj mo'nigbuey'uyatenok Diosa oro'en dakhuea' e'ka'

bokkahuea'po "huadakda mo'ene," mona'ne. Kenda daka' oknopoika'po Diosere 'urunananada o'eapone o'nopoepo durugnanada o'ika'ne. ³ Jesucristotaj oknopoika'po pai'da o'nopo'eapet. Pai'da o'nopo'epo batikhue'ada Diostaj oknopoeonhuahuika'apone. Kenda o'nopoepo pai'da e'nopo'eada durugda o'ika'ne. ⁴ Kenpa'ti batikhue'ada Diostaj oknopoeonhuahuika'nok huadakda mo'ika'ne Diosa moknopoene. Diosere durugnanada o'unhuahuika'apoy o'nopoene. ⁵ Diosen Nokirega mo'nopo'toepo Dios di'nanada mo'ene mo'nopo'ea'ne. Konigepo o'durugpakpo nama'da oknopoika'uy ahue'dik o'eapone.

⁶ A'nenda oro'omey dakhuea' o'kika'po batikhue'dik o'ika'uyne. Kenpa'ti huata'da dakhuea' e'ka' nopo'yareahue'dik o'ika'uyne. Kenoka' Dios o'paknok dakhuea' huaka'eritaj Cristoa o'manigbuey'uyate. ⁷ Nogbokereka bueyhue' ka'e'po a'nigbueyi' sigpi' be'api' ahue'da o'nika'. Nogtaj huadaktada nogtiadapi' me'pukhue'ada nigbueydikpi' o'e. ⁸ Diosanayo di' mo'epo oro'omey dakhuea' huakika'eri e'itipi' Cristo mo'nigbuey'uyatenok Dios di' mo'ene nopoe'dik o'ika'ne. ⁹ Cristo oro'omeyen dakhuea' e'ka' a'bakkahueaya'po mo'nigbuey'uynok "huadakda mo'ene," oy Diosa mona'ne. Kenpa'ti Cristo oro'omey huaknopoe'eritaj mo'nigbuey'uynok kene'huaya' huame'noete Diosa castiga ogkahue' mo'eapone. ¹⁰ A'nenda Diostaj nigpeehue' e'ikame'pi' Diosen Huasi'po mo'nigbuey'uynok Diosa mo'nopo'korea'uyne. Dakhuea' e'ka' o'batikpo Diostaj o'pakpo o'nigpeika'ne. Oynayo Jesús o'noyhuaduynok

kenere o'noeonhuahuika'apone. Diosa castiga ogkahue' mo'eapone o'nopoene. ¹¹ Kenpa'ti Jesucristo Huairia mo'nigbuey'uyyo Diosa mo'nopo'korea'uyne. Diostaj oknopopo durugnanada o'epo Diostaj o'nigpeika'ne.

Adán huakkuruda Diostaj nigpeehue' o'uyate. Jesucristoanayo Diostaj o'nigpeepo mo'nopo'yarika'ne.

¹² Huadariya' nogbokerektida huakkuruerea Diostaj nigpeehue' o'epo dakhuea' o'ka'uyate. Konigepo o'buey'uyate. Adán nigpeehue' o'epo dakhuea' o'ka'uynok ke'nensi'po huayayo aya'ada aratbut konigti dakhuea' ogkika'po on'mabueyika'uyate. ¹³ Moisésa Diosen hua'a manahued ee'ted huadariya' aya' aratbuta dakhuea' ogkika'uyning'a Moisésenba'taj nigpeehue' mo'enok castiga ogka'dik o'nene Diosa manahue' o'uyate. ¹⁴ Adánen huasi'po huayayo adhuea' huayayo konig Adán dakhuea' o'ka'uyatenig konigti kahue' e'ne'pi' aya'da on'mabuey'uyate. Moisés si'poehued ee'ted nogok nogok on'mabueyika'uyate. Adán nigpeehue' o'uynok aya'da on'mabuey'uyate. Cristonayo o'nigpeika'nok aya'da huaknopoe'eri Diosere on'noeonhuahuika'apo. Nogokda Cristotaj Diosa o'ta'mona'uyate.

¹⁵ Adán Diostaj nigpeehue' o'epo dakhuea'da e'ka'tada Diosanayo o'matinepahui'po oro'en dakhuea' e'ka' bokkahuea'ne. Adán Diostaj nigpeehue' o'uyatenok huakka'nanada on'mabueyika'uyate. Diosanayo aratbuttaj di' mo'epo mo'tinepahui'po konig katetehue'

Dios o'pakpo oro'omeytaj nogbokerektida mo'nigta'mona'uyate. Huakka'tada dakhuea' e'ka' a'manopo'yarea'po oro'tehuapa' Jesucristo mo'nigbuey'uyate. ¹⁶ Nogbokerekatida

Adán Diostaj nigpeehue' o'uyatenok "aya'da mabueyika'dik o'neapo," Diosa oa'uyate. Jesucristo mo'nigbuey'uynok oro'omeyen dakhuea' e'ka' Diosa katetehue' mo'nopo'yarea'nok "huadakda mo'ene," mona'ne. ¹⁷ Nogbokerekatida Diostaj

nigpeehue' o'uynok aya'da mabueyika'dik ee'pi' oro'omey Jesústaj huaknopoe'eritaj Diosa di' mo'epo mo'tinepahui'po katetehue' bokkahuea'po "huadakda mo'ene," mona'nok nogbokerekeretida Jesucristoere kurudyo durugnanada o'noeonhuahuika'apone.

¹⁸ Adán nogatida do'taj nigpeehue' me'uynok aya'da mabueydik o'nika'apo Diosa oa'uyate. Kenpa'ti Jesucristo nogtida o'epo aya'tada mo'nigbuey'uynok Diosa bokkahuea'po "huadakda mo'ene," mona'po mo'noeanhuahuika'ne. ¹⁹ Nogbokerekatida

Diostaj nigpeehue' o'uynok aya'ada dakhuea' ogkika'uyate. Kenpa'ti nogbokerekatida Diostaj o'nigpeika'nok "huadakda mo'ene," Diosa aya' oro huaknopoe'eritaj monika'ne.

²⁰ Adán e'bueyde'te nogoknanada judío aratbuttaj Moisésa Diosen hua'a o'mana'uyate. Aratbuta dakhuea' ogkika'nig daka' kan'nopoe'po o'mana'uyate. Diosen hua'a on'nopoe'po nogiti nogiti nigpeehue' o'nika'uyate. Diosanayo nogiti nogiti o'matinepahui'po nogiti nogiti o'bakkahuea'ika'uyate. ²¹ Ken konig aratbut

dakhuea' ogkika'po mabueydik e'nika'pi Dios di'da mo'epo mo'tinepahui'po oro'omey huaknopoe'eritaj dakhuea' e'ka' bokkahuea'po "huadakda mo'ene," mona'uy. Jesucristo Huairitaj oknopoe'po Diosere durugnanada o'noeonhuahuika'apone.

6

Oro'omey Jesucristotaj huaknopoe'eri konig e'bueyonig dakhuea' kahue'dik o'ika'ne. Jesucristoere o'noika'po huadakyo' o'kika'ne.

¹ "Diosa nogiti nogiti oro'taj mo'tinepahuie'po kenpa'ti oro'taj huakka' dakhuea' e'ka' bokkahue'po onte'ti nogda nogda dakhuea' ka'dik o'ika'ne. Katepi' o'pakpo ka'dik o'ika'ne." Sue'ada opudomey nama'da mo'nopoetpi'. Kenpa'nayo nopoe'hue' yanika'. Ken konig ahue' ijikay. ² Onte'ti dakhuea' kikhue' mo'nika'. Aratbut on'bueydepo onte'ti dakhuea' kikhue'dik o'ne. Oro'omey huaknopoe'eri Cristoere e'bueyonig dakhuea' kikhue'dik o'ene. Ken konig oro'omey huaknopoe'eri o'nopo'korea'depo onte'ti dakhuea' e'ka'ta' pakhue' o'ika'ne. ³ Onte'ti dakhuea' kikhue' ka'nike'po oro'omeytaj Jesús mo'nigbuey'uyate. Kenda oknopoe'po bautiza egka'de'te onte'ti dakhuea' e'ka'ta' pakhue' o'ika'ne. ⁴ Cristo e'bueyte egkubarakka'tada Diosa teyda o'epo o'noyhuada'uyate. Kenda oknopoe'depo bautiza egka'de'te dakhuea' e'kika' o'batikuyne. Konig Jesústaj teynanada o'epo o'noyhuada'uyatenig

oro'takon mo'nopo'noyhuada'nok Diosenyo'da 'urua'nanada o'kika'ne.

⁵ Cristo e'buey'uypi' onte'ti o'noyhuaduyate. Konigti oro'omey e'nopo'korea'de'te Diosa mo'nopo'noyhuada'ne. Jesucristotaj daka' o'nigpeika'ne.

⁶ A'nenda Jesucristotaj oknopoeuhed o'epo kenpa'da o'eretpakika'po dakhuea' o'kika'uyne. Oro'taj a'nopo'koreaya'po Cristo cruzte mo'nigbuey'uyate. Kenda oknopoepepo dakhuea' e'kika' batikdik o'ene.

⁷⁻⁸ Huabokerek e'bueya onte'ti dakhuea' kahue'dik o'ne. Konigti oro'en dakhuea' e'ka' a'bakkahueaya'po Jesucristo mo'nigbuey'uyate. Kenda oknopoepepo e'bueyonig o'epo onte'ti dakhuea' e'ka'ta' pakhue'dik o'eapone.

Jesúsere durugda o'noeonhuahuika'apone daka' oknopoika'ne. ⁹ Kubarakya' Cristotaj Diosa o'noyhuada'uyate. Onte'ti bueyhue'dik o'eapo. Dapita' bueyhue'dik o'eapo o'nopoene.

¹⁰ Oro'omeyen dakhuea' e'ka' a'bakkahueaya'po Cristoa noga'tida mo'nigbuey'uyate. Oy Diostayo'da a'nigpeikaya'po Cristo o'noeonhuahuika'.

¹¹ Konigepo oro'omey onte'ti dakhuea' kikhue' mo'nika'. Diosenyo'da mogkika'. Jesucristo oro'omeyen Huairitaj mo'noknopoepepo Diostaj mon'nigpeika'.

¹² Konig oro'enda dakhuea' e'ka'ta' o'pakika'nig'a dakhuea' kikhue' mo'nika'.

¹³ Mune'bohue' mo'nika'. Bokerekbohue' mo'nika'. Da ahue' mo'nika'. Huadiayhue' mo'nika'. Nogda nogda dakhuea' kikhue' mo'nika'. Diosa mo'nopo'noyhuada'denok mo'nopo'yarea'denok Diostayo'da huadakda

mogkika'. ¹⁴ Oro'omeya Moisésenba'taj nigpeikahue'dik ee'pi' Diosa mo'tinepahuika'po huadaka' e'kika' bo'tihuapokika'nok Jesústaj oknopoepo onte'ti dakhuea' kakahue' mo'nika'.

A'nen kenpa'da dakhuea' o'kika'uynig'a huadaka' kakahue'dik e'eada oynayo Jesucristotaj oknopoepo dakhuea' kakahue' o'epo Jesucristotaj o'nigpeika'ne.

¹⁵ Diosere kurudyo a'noeonhuahuikaya'po Moisésen e'mana'taj nigpeikahue'dik o'epo Diosayo'da mo'tinepahui'nok Diosere o'noeonhuahuika'apone. Konigepo katepi' dakhuea' kika'dik o'ey nopoehue' mo'nika'. ¹⁶ E'paknayo dakhuea' ka'dik o'ene. E'paknayo Diostaj nigpeika'dik o'ene. Dakhuea' e'kika'ta' e'paknayo kenpa'da bueydik o'eapone. Diosa castiga mogkika'apone. E'paknayo Diostaj nigpeika'dik o'ene. Diosa bokkahuea'depo "Huadakda mo'ene," mona'apone. ¹⁷⁻¹⁸ A'nen kenpa'da dakhuea'da o'kikame'po huadak kakahue'dik o'ika'uyne. Oynayo "Dakiti Dios" oa'po Jesucristoen hua'a oknopoepo dakhuea' kakahue'dik o'epo o'pakpo Jesucristotaj o'nigpeika'po huadaky'o' o'kika'ne. ¹⁹ Opu domey daka' kan'nopogke'po konig aratbut on'nopeika'nig o'nona'ne. A'nenda nogiti nogiti dakhuea' o'kika'uynig'a oynayo nogiti nogiti Diosen mogkika'. Huadaky'o'da mogkika'po Diosenyo'da mogkika'.

²⁰⁻²¹ A'nenda dakhuea' o'kika'po huadak kakahue'dik o'ika'uyne. Dakhuea' o'kikame'po durugda ehue' kenpa'da bira'dik kenpa'ti bueydik

o'ika'ne. ²² Oynayo Jesucristotaj oknopoepo dakhuea' kikhue' o'epo Diosen o'kika'ne. Diosen o'kika'po durugda o'epo Diosenyo'da o'epo Diosere durugda o'noeonhuahuika'apone. ²³ Diostaj nopo'koreahue'da batikhue'da dakhuea' ogkika'po kenpa'da on'mabueyapo. Diosa castiga magka'dik o'eapo. Oro'mey Huairi Jesucristotaj huaknopoeritanayo Diosa mo'tin pahui'po katetehue' kurudyo Jesúsere mo'noeanhuahuika'apone.

7

Ettone'en huatoe e'bueyde'te nogtaj toepakdik o'epo huabo huatoe'taj nigpeika'dik o'e. Ken konig Jesucristotaj oknopoedepo onte'ti Moisésenba'taj nigpeikahue'dik o'epo Jesucristotayo'da o'nigpeika'ne.

¹ O'noepo Moisésenba'taj nigpeika'dik o'ene. O'bueydepo nigpeehue'dik o'eapone. Kenda daka' mo'nopoene do'hued judío egomey. ² Ettone'en huatoe e'noe'ted kenpa'da 'enhue'dik yanika'. Moisésenba'a oa'. Huatoe ekbueynayo nogtaj toepakdik yane'. ³ Huatoe e'tanoe'ted ettone' nogbokerekere ekbakdejnayo Moisésenba'taj nigpeehue' o'epo dakhuea' o'ka'. Huatoe ekbueyde'te nogtaj toepakdik o'e. Onte'ti e'toepaknayo dakhuea' kahue' o'e.

⁴ Cristotaj huaknopoeri mo'epo, egomey, Diosa oro'meyen dakhuea' e'ka' bokkahuea'po "huadakda mo'ene," mone'. A'nen Moisésenba' nigpeika'dik o'uynig'a oro'tehuapa' Cristo cruzte mo'nigbuey'uyate oy oknopoepo

onte'ti Moisésenba'taj nigpeikahue'dik o'ene. Diosa Cristotaj o'noyhuada'uyatenok Cristoen o'epo 'urua'da Diosen kika'dik o'ika'ne. ⁵ A'nenda katepi' o'pakpo o'kika'uyne. Moisésenba'taj o'peedepo nigpeehue'ada nogiti dakhuea'da o'kika'uynok bueydik mo'ene Diosa oa'uyate. ⁶ A'nenda Diosa bokkahue'po "huadakda mo'ene," mone'po Moisésenba' kika'dik o'ika'ne o'nopoika'uyning'a oynayo Jesucristotaj oknopoika'po Diosen Nokirega bo'tihuapokika'nok Diosen 'urua'nanada o'kika'ne.

Moisésenba' nigpeikahue'dik o'epo dakhuea' huaka'eri o'ene Moisésenba'a mo'nopoqa'uyne.

⁷ "Moisésenba' dakhue' o'e," ahue'dik o'ene. Moisésenba' e'peedeada dakhuea' o'kika'uyne kenpa'ti dakhuea' huaka'eri o'ene huaboa'da o'nopoeyne. "Nogen katepi' entamae' eretpakhue' yane'," Moisésenba' e'peeda dakhuea' o'ka'po nogen entamae' o'eretpakuyne. ⁸ Moisésenba' e'peedeada dakhuea'da o'edepo huaboa'da o'nopoepo nogda nogda dakhuea' e'kika'ta' o'eretpakika'uyne. Aratbut Moisésenba' toehue' o'nepo nigpeehue'dik o'ne. ⁹ A'nenda nogomeyere Moisésenba' nopoehued o'epo dakhuea' o'kikame'nig. Dakhuea' o'ka'ne nopoehue' o'ikame'ne. "Huadak o'kikay," o'nopoika'uyne. "Nogen katepi' en'tamae' eretpakhue' yane'," e'peedeada Diostaj nigpeehue' o'epo dakhuea' o'kika'ne huaboa'da o'nopoeyne. Diosere noeonhuahuikahue'dik o'ene o'nopoeyne. ¹⁰ Diostaj huadaka'da

kagkike'po kenpa'ti kan'durugpakike'po Moisésa ena'tada oro'omeynayo nigpeikahue'dik o'enok "bueydik mo'eapo," Diosa mona'de'uyne. ¹¹ Moisésenba' e'peedeada daka' nigpeikahue'dik o'epo Diostaj dakhuea' o'ka'uy. Dakhuea' o'ka'nok "castiga ogka'dik mo'eapone," Diosa mona'uyne.

¹² Moisésba' Diosenba' o'e. Kenpa'da huadak o'e. Kenpa'da buttida o'e. ¹³ Moisésenba' huadakda o'e. Moisésenba'taj e'nigpeika'nayo Diosa castiga ogkahue' mo'eapone. Moisésen huadak hua'ataj nigpeikahue'dik o'uynok "castiga ogka'dik o'nene," Diosa mona'uyne. Moisésen huadak hua'a o'peedeapo dakhue'da o'ey, dakhuea'da huaka'eri o'ikay o'nopo'e'uyne.

¹⁴ Moisésenba' huadakda o'ika'. Diosen Nokirega Moiséstaj o'nopo'e'uyate. Donayo dakhuea' huaka'eri ijje'po dakhuea' ijkika'uy. ¹⁵ Huadak e'kika'ta' e'pakada kahue'dik ijikay. Dakhuea' e'ka'ta' pakhue' e'eada dakhuea' ijkikay. Kenda ijkika'nignayo nopoehue'da ijje'y. ¹⁶ Ken dakhuea' e'ka'ta' pakhue' e'eada dakhuea' ijkika'po konigepo Moisésenba' oyda huadak o'e ijnopoey. ¹⁷ Do'ada dakhuea' e'ka'ta' pakhue' e'eada ijkikay. Do'hued huanopoya'da dakhuea' be'kika'ne. ¹⁸⁻¹⁹ Do'huada dakhue'da kahue' ijje'y. Huadak e'kika'ta' e'pakpi' kahue'dikda ijje'y. Dakhuea' e'kika'ta' pakhue' e'eada dakhuea' ijkikay. ²⁰ Kenda dakhuea' e'ka'ta' pakhue' e'eada eka'nayo do'hued huanopo'api' nama'da me'nopo'e'aynok dakhuea' ijkay.

²¹ Doere konigti huadak e'ka'ta' e'pakada dakhuea' o'kikay. ²²⁻²³ Diosen hua'a huadakanada o'e o'nopo'epo huakka' e'nigpeika'ta'

e'pakada huanopo'anayo e'nigpeeta' pakhue' o'epo kenpa'da dakhuea' kika'dik o'ey, o'nopoene.

²⁴ Nopo'durugpakhue'da ijikay. Huata'da dakhuea' e'ka' batikahue'dik o'ene. Be'a tihuapokdik mo'e. Be'a nopo'yarea'dik mo'e. Batikhue' ee'nayo kenpa'da o'bueyapoy. ²⁵ Diostaj e'nigpeika'ta' e'pakada oro'en huanopo'a dakhuea' e'kika'ta' o'pak. Diosanayo dakhuea' e'kika' mo'nopo'yarea'ne. Jesucristo Huairitaj mo'nigta'mona'uyatenok mo'nopo'yarea'ne. "Dakiti Dios" ona'ne.

8

Diosen Nokirega mo'nopo'toenok Diosen 'urua'da kika'dik o'ika'apet.

¹ Aya' Jesucristoen huaknopoe'eri Diosen o'nepo konig huanopo'a o'pakika'nig dakhuea' kikhue' o'nepo kenda Diosen Nokirega o'paknig ogkika'nok "dakhuea' boka'po kenpa'da bueydik mo'eapo," Diosa onahue' mo'eapone. ² Dakhuea' o'kikame'nok "bueydik mo'eapo," Diosa ena'tada Jesucristotaj oknopondenok Diosen Nokirega huadaky'o' e'kika' bo'tihuapokika'ne. Ona'ti "bueydik mo'eapo," Diosa onahue' mo'eapone. ³⁻⁴ Moisesenba'taj nigpeikahue'dik o'uyne. Moisesenba' nopo'yareahue'dik mo'enok kenpa'ti noeanhuahue'dik mo'uyne. Konigepo Diosa oro'omeytaj e'manopo'yarea'ta' o'pakpo ke'nen Huasi'poda o'ta'mona'uyate. Oro'omeyen huaso'nigda o'si'poe'uyate. Diosen huasi'ponayo dakhuea' kahue'da o'ika'uyate. Oro'omey dakhuea' o'ka'nok kenpa'da mabueydik mo'eapone Moisesenba'te ea'tada oro'omey

kenpa'da bueyhue' ka'ne'po Jesúsá oro'tehuapa' mo'nighbuey'uyate.

5 Huakka'ada konig huanopoya'da on'pakika'nig on'nopoika'po dakhuea' ogkika'nig'a. Oro'omey huaknopoe'erinayo kenda Diosen Nokirega o'pakika'nigyo'da o'mepuke'ika'po Diosen o'kika'ne. 6-8 Kenpa'da kenda oro'en huanopo'a o'pakika'nig e'mepuke'ika'nayo Diostaj pakhue' o'epo Diosen hua'a nigpeehue'dikda o'ene. Konig oro'en huanopo'a dakhuea' o'paknig e'kika'nayo konig Diosa o'pakika'nig kahue'dik o'ene. Konigepo konig oro'en huanopo'a o'pakika'nig e'nopoika'nayo kenpa'da o'bueyapone. Kennayo Diosen Nokirega o'pakika'nig oro'omey e'nopoika'nayo durugnapo'da Diosere o'noeonhuahuika'apone.

9 Diosen Nokirega opudomeytaj e'nopo'to'e'nayo konig huanopo'a o'pakika'nig kikhue' mo'ika'po kenda Diosen Nokirega o'pakika'nig mo'nopoika'po bo'kika'ne. Diosen Nokirega nopo'toehue' ee'nayo Cristoen ehue'da mo'ene. 10 Cristo opudomeytaj e'nopo'to'e'nayo Diosa dakhuea' e'ka' bokkahuea'depo "huadakda mo'ene," mona'denok dakhuea' kikhue' mo'ika'po Diosenyo'da bo'kika'ne. 11 E'bueytada kubarakya' Diosen Nokirega Jesucristotaj o'noyhuada'uyate. Diosen Nokiregada oro'omeytaj mo'nopo'toenok Diosenyo'da o'pakpo o'kika'ne. Kenpa'ti Diosen Nokiregada mo'nopo'to'epo oro'omeytaj onte'ti huaboa'kon mo'noeika'apone.

12 Konigepo oro'omeyen huanopo'a dakhuea'

e'kika'ta' o'pakika'nig kahue'dik o'ika'ne. Diosennayo kika'dik o'ika'apone. ¹³ Kenda oro'omeyen huanopo'a o'pakika'nig e'kika'nayo kenpa'da o'bueyapone. Diosen Nokirega mo'nopo'toenok dakhuea' e'kika' e'batiknayo Diosere o'noeonhuahuika'apone, egomey.

¹⁴ Aya'tada Diosen Nokirega e'manopo'otnayo Diosensi'po o'ene. ¹⁵ Oro'omeytaj Diosen Nokirega mo'nopo'toepo Diosen huanaba' ehue'ada Diosensi'po mo'ea'dene. Diosen Nokirega mo'nopo'toenok Moisesenba'taj me'pukhue' o'ika'apone. Diosensi'po o'epo, "oro'en pag, oro'en pag," Diostaj ona'ika'ne.

¹⁶ Oro' Diosensi'po o'ene Diosen Nokirega oro'omeytaj mo'nopo'ea'ika'ne. ¹⁷ Cristo pai'da o'nopo'e'uyatenig oro'omey konigti pai'da e'nopo'enayo Cristoere Diosensi'po o'epo Cristoere Diosen o'taeapone, Cristoere durugnanada o'noeonhuahuika'apone.

¹⁸ Oyda suigda pai'da o'nopo'unhua'po nogoknayo Cristoere durugnanada o'unhuahuika'apone. 'Urua'da o'unhuahuika'apone.

¹⁹ Nogok aya'da Diosensi'potaj Diosa o'manoyhuada'apo. Diosere 'urunanada o'unhuahuika'apone. Aya' Diosa o'ka'uyatenig aya' on'tiahuayika'niga a'batiahuayya'po on'nigonhuahuika'po Diosensi'potaj e'batiahuayta' on'pakika'.

²⁰⁻²¹ Diosa 'uruana'nada e'ka'tada Adán Diostaj nigpeehue' o'enok "huadari sue'bada o'unhuahuika'apo, aratbutkon dakhue'da o'neapo, on'mabueyapo," Diosa oa'uyatenig'a. Nogoknayo oro'omey Diosensi'po o'noyhuaddepo

'urunanada o'ea₁pone. Huadariyo huae'erikon onte'ti parahue' ya'ea₁pet, mabueyhue' ya'neapet. Huadaky'o'kon ya'bakerekapet. 'Urubada ya'ea₁pet. ²² Oyda kenpa'ti aya' Diosa o'ka'uyateniga konig ettone' on'si'popakpo on'tiripo pai'nanada on'nopo'ika'. ²³ Oro'omeykon pai'nanada o'nopo'ika'ne. Diosen Nokirega oro'omeytaj e'nopo'toepi' Diosensi'po huayahuea' kenpa'ti huaboso' e'huae' o'nigunhuahuika'po pai'nanada o'nopo'ika'ne. ²⁴ Kurudyo Diosere Diosensi'po o'unhuahuika'apone tiahuayhued e'eaded oknopo₁enok Diosa mo'nopo'yarea'ne. Tiahuayhue' ee'pi'. Diosere o'unhuahuika'apone o'nopo'ika'ne. ²⁵ Diosere Diosensi'po o'unhuahuika'nig'a oynayo tiahuayhue' e'ika'pi' daka' o'nigunhuahuika'ne.

²⁶ Daka' o'nigunhuahuika'po pai'da e'nopo'ete Diosen Nokirega bo'tihuapokika'ne. Konig Diosa o'pakika'nig nopoehue'da ee'tada Diosen Nokirega oro'tehuapa' Diostaj 'urua'nanada mo'nigtiona'pakika'ne. ²⁷ Konig Dios o'paknig oro'omey huaknopo₁e'eritaj Diosen Nokirega mo'nigtiona'pakika'ne. Diosa huanopoya'da oro'omeytaj daka' moknopo'ika'po, katepi' o'pakika'nig o'nopo'ika'po Diosen Nokireg e'tiona'pakte Diosadakon o'nopo'ika'.

Pai'nanada e'nopo'unhuahua'pi' Cristoa bo'tihuapokaponok bo'teyya'aponok oknopo₁epo batikhue'da Diosen 'urua'da o'kika'apone.

²⁸ Huakka'tada Dios o'pakpo o'baktie'ea'uyate. Diostaj di'nanada o'nepo pai'da en'nopo'e'nayo

Diosa daka' o'batihuapokika'po huadak kagkike'po huadakda ka'nike'po Diosere kan'noeonhuahuike'po Diosa o'batihuapokika'. Kenda o'nopoene. ²⁹ Kenomeya Cristotaj o'noknopoeapo huakkuruda Diosa o'maknopoe'uyate. Cristo Diosen Huasi'po huaknopoe'eried Huairi kaike'po, "konig do'hued Huasi'po kan'yahue'," Diosa huakkuruda oa'uyate. ³⁰ Huakkuruda Diosa o'baktie'ea'uyate. Kenomeytaj "yan'nopo'korea' Jesucristotaj yanoknopoika'," o'mana'po dakhuea' e'ka' o'bakkahuea'po "huadakda mo'ene," o'mana'po kenpa'ti "do'hued huasi'poere mo'noeonhuahuika'apone," Diosa o'mana'uyate.

³¹ Dios oro'omeyere o'ika'po bo'tihuapokika'nok be'api' oro'omeytaj dakhuea' ogkahue'dik mo'ene. Me'pukhue'ada Diosen o'kika'ne daka' oknopoika'ne. ³² Diosa Huasi'po Jesustaj bueyhue' kae'po tiokahue' o'uyate. Oro'omeyen dakhuea' e'ka'taj kamanigbueye'po mo'nigta'mona'uyate. Kenpa'ti Diostaj a'nigpeea'ikaya'po Diosa bo'tihuapokika'apone. Pai'da e'nopo'ete bo'tihuapokika'apone. Mo'noeanhuahuika'apone. O'nopoene. ³³ Diosa oro'omeyen dakhuea' e'ka' bokkahuea'depo "huadakda mo'ene," mona'de'uynok "dakhuea' ogka'," be'api' oro'omey huaknopoe'eritaj huaahue'dik mo'ika'apone. ³⁴ Oro'omeytaj Cristo mo'nigbuey'uyatenok Diosa huakudaka'da ee'tada o'noyhuada'uyate. Diosere o'epo mo'nigtiona'pakika'nok oro'omey huaknopoe'eritaj "dakhuea' ogkika'po kenpa'da bueydik o'ne," be'api' toto'api' huaahue'dik

mo'ene. ³⁵ Oro'omey pai'da e'nopo'epi', ke'poda e'mepu'kepi', oro'omeytaj e'tierikpi', e'tidike'pi', e'huadiaypi', egkapi', aypo toehue' ee'pi', yudtaj toehue' ee'pi', taka'a a'arakyapo e'huatiakpi' e'bueypi' Cristoanayo di'nanada okbatikhue'da mo'ika'ne. ³⁶ Diosba'a oa'po:

Cristoen huaknopoe'eri o'enok oro'omeytaj bo'huadiaypo e'arakta' bo'tipakika'ne. Konig oveja huakka'tehue' on'batiarakika'nig oro'omeytakon matinepahuihue' mo'epo e'arakta' bo'tipakika'ne. Apagba'a oa'.

³⁷ Ken konig e'ika'pi' Cristo huakka' di' mo'ika'nok batikhue'ada nogiti nogiti Cristotaj oknopoika'ne. Diostaj nogiti nogiti daka' o'nigpeika'ne. ³⁸⁻³⁹ Diosa di'nanada mo'epo Jesucristo Huairi oro'tehuapa' mo'nigbuey'uyate. Okbatikhue'da di'nanada mo'ika'ne. E'bueypi', e'noepi', Diosen huata'moneria ee'pi', kuruderia egka'pi', toto' huairia e'magkapi' oy nogokpi' pai'da e'nopo'epi', Diosa okbatikhue'da di'nanada mo'ika'nok oro'omeyakon batikhue'da oknopoika'apone. Kenpa'ti be'api' huairi nokiregapi' kutayapi' soroktoyapi' dubayapi' huahueyapi' Diosya'oktiparathue'dik mo'eapone. Diosa okbatikhue'da di'nanada mo'ika'nok batikhue'da oknopoika'apone. Do daka' ijnopoey.

9

Israel aratbuttaj Diosa o'baktie'ea'uyate.

¹⁻³ Ken do'hued aratbut, Israel aratbut do'hued aratbut e'eada huakka'ada Diostaj nopo'koreahued o'nepo Cristotaj oknopoehued

o'nenok kenomeytaj suhue'nanada ijmakun-huahuikay. Kan'nopo'kore' huakka'da ijmatinopoikay. Cristotaj kanoknopoe' huakka'da ijpakikay. Dakhuea' e'ka' kan'nopo'yare' kenda huakka'da ijpakikay. Do'hued aratbut kan'nopo'kore'po do'hua Cristotaj ekhueytudta' castiga do'taj e'nigogkata' ijpakikay. Do Cristotaj huaknopoe'eri ijje'po buttida ijjay Diosen Nokirega me'nopoea' nok da ahue' ijje. ⁴ Israelen adhuea' huayayo Israel aratbut o'ne. Diosa huakka'da o'pakpo konig ke'nensi'potanig o'baepo kenomeytaj o'batohua'udhuahua'po 'urua'nanada o'epo o'matoika'uyate. Kenda do'a on'nigka'apone Diosa nogok nogok o'mana'uyate. Moisesenba' o'bayokuyate. Diosen jakyo konig kika'dik mo'ene o'mana'uyate. Cristo huamanopo'yarea'eri on'nigta'mona'apone o'mana'uyate. ⁵ Abraham Isaac Jacobere Israel aratbuten adhuea'pane' o'nuyate. Jesucristokon Israel aratbut osi'poe'uyate. Cristo Dios o'epo aya'enda Huairi o'e. "Cristo 'urunanada Huairi o'ika'," aya'ada mon'batadi'kea'ika'.

⁶⁻⁸ "Huasi'po i'toeapone, Abraham," Diosa ona'uyatenok Isaac o'si'poe'uyate. Kenpa'ti "Isacensi'po o'nen hueretda huayayo o'eapo, huayayoensi'po o'nen hueretda adhuea' huayayo o'neapo, Abraham," Diosa ona'uyate. Aya' Israelen huayayo Israel aratbut hueretda ehue' o'ne. Kenyo'da kenomeyda huasi'po i'matoeapone Diosa enak hueretda huasi'po Diosensi'po o'ne, o'nopoene. ⁹ Kenpa'ti, "Nogbayoktida teyda ijhuatiakaponok Sara o'si'popakapo. Huabokereksi'po o'si'poe'apo,"

Abrahamtaj Diosa ona'uyate.

¹⁰ Kenpa'ti Isaac Abrahamensi'po kenpa'ti oro'omeyen adhuea'pane'a Rebecataj o'toepakuyate. Nogtiedda apag e'eada botsi'poa' huadapoyo o'nuyate. ¹¹⁻¹³ Isaacensi'po si'poehued e'ne'ted kenpa'ti dakhuea' kahued e'ne'ted huadakpi' kahued e'ne'ted, "huasuedtaj huatone'ma'buya nigpeika'dik o'ika'apo," Rebecataj Diosa ona'uyate. Kenpa'ti "Jacobtaj di'nanada ijjuj. Esaútaj sue'da di' ijjuj." Apagba' kenpa' oa'. Ken Dios o'pakpo Jacobtaj oktie'uyate. Si'poehued ee'ted dakhuea' huadakpi' kahued ee'ted Diosa o'pakpo oktie'uyate.

¹⁴ Esaútaj Diosa dakhuea' ogka'uyate ahue'dik o'ene. Dakhuea' kahue' o'ika' Diosa. ¹⁵ "Be'tapi' di' ee'ta' ijpakpo di' ijjeapoy. Be'tapi' e'tinepahui'ta' ijpakpo ijtinepahuika'apoy," Moiséstaj Diosa ona'uyate. ¹⁶ Oro'omey aratbut huata'da o'paknok Diosa tinepahuihue' mo'ene. Oro'omey diga'da o'baa'nok tinepahuihue' mo'ene. Diosayo'da o'pakpo mo'tinepahuika'ne. ¹⁷ Apagba'te "Egipto huairi do'hua e'yahuea'uypi' do teynanada aya'tada ka'dik ijikay aya' aratbut aya' huadaribaya'da kanoknopoike'po, do'hued aratbut o'nendariya' ijmakoroka'apoy." Diosa Egipto huairitaj ona'uyate. ¹⁸ Egipto huairi nopo'koreahue' ka'e' Diosa o'pakpo o'nopo'e'uyate. Be'api' kenpa'da dakhuea' ka'ne' Diosa o'pakpo o'maknopoika'. Nogomeytaj kan'nopo'kore' o'pakpo o'maknopoika'.

¹⁹ "Diosa o'paknok nopo'koreahue'dik o'eapoy. Nopo'koreahue'dik ee'nayo Diosa castiga menpa' ogkahue'dik mo'ene." Be'api' yadapetpi'. ²⁰ Kenda

Diostaj dakhuea' onahue'dik o'ene. Sorokkoso konig o'ene. Dios konig sorokkoso huaka'erionig o'e. Oro konig suhuigkosonig ee'pi' "¿suhuigkosoda mena'po o'nigkame?" Diostaj onahue'dik o'ene. ²¹ Sorokkoso huaka'eri konigti sorok mamasot o'toepo 'urua'nanada koso ka'dik o'e. Kenpa'ti e'paknayo huamanhuada' koso ka'dik o'e. Konigti Dios katepi' kenda e'ka'ta' o'pakpo ka'dik o'ika'. Ekkahuea'ta' e'paknayo o'bakkahuea'apo. Castiga e'ka'ta' e'paknayo nogomeytaj castiga o'magka'apo. Ken konig o'ika' Dios.

²² Diosanayo aya'ada en'tiahuayte dakhuea' huakika'eritaj castiga e'magkata' e'pakada kenpa'ti Dios teyda o'ika' e'maknopoea'ta' o'pakika'po ijhue'nanada o'manigunhuahuika'uyate. Idada castiga magkahue' o'uyate. ²³ Onokteteyo' di'nanada o'maika'nig kenpa'ti o'matinepahuika'nig e'manopoea'ta' o'pakpo oro'omeytaj kurudyo mo'noeanhuahuike' moknopoea'ne. ²⁴ Diosa o'pakpo judío aratbuttaj kenpa'ti nog aratbuttaj o'baktie'ea'po o'manopo'yarea'. ²⁵ Kenda Oseasa Diosen huamanbatia'pakeria a'nennada o'manigmadoya'uyate:

Do'hued aratbut ehue' o'nunhuahuika'uyning "do'hued aratbut o'ne," ijja'apoy. Di' maehue' ijjunhuahuika'uyning'a di'da ijmaeapoy. Diosa oa'uyate. ²⁶ Kendariyo "Diosen aratbut ehue' o'nika'," o'da'ika'nigtaj "Dios huanoeonhuahuika'eriensi'po o'ne." Yan'bahuaa'apet. Oseasa oa'uyate.

27-28 Isaíasa Israel aratbuttaj o'bahuaa'uyate: "Israel huayayoen aratbut huakka'nanada o'neapo. Konig kuhuad e'pogte huakka'nanada kuhuad o'ika'nig Israel aratbut konigti huakka'nanada e'ne'pi' konig Diosa oa'uyatenig idada aratbuttaj castiga o'magka'aponok sue'da huakka'mon mabueyhue' o'neapo. Diosere on'noeonhuahuika'apo." Isaíasa oa'uyate.
 29 Kenpa'ti oa'po:

Sodoma aratbut kenpa'ti Gomorra aratbut dakhuea' huakika'eri o'nenok Dios Huairi teynanada o'epo castiga o'magka'po aya'tada o'mahuiguyate. Oro'omey Israel aratbuttanayo mo'tinepahui'po aya'tada batiarakahue' mo'eapone. Huakka'mon o'noeonhuahuika'apone. Isaíasa o'mana'uyate.

Diosa dakhuea' e'ka' bokkahue'po Israel aratbuta Jesucristotaj eknopo'e'ta' pakhue' o'nika'.

30 Nogdakon e'manopoea'taj ijpaki. Diosa dakhuea' e'ka' bokkahue' nog aratbut pakhue' e'nikapi' Jesucristotaj o'noknopo'enok Diosa o'bakkahuea'depo "huadakda mo'ene," o'mana'uy. 31-32 Diosa dakhuea' e'ka' bokkahue'po Israel aratbutnayo Jesucristotaj eknopo'e'ta' pakhue' e'eada Diosa bokkahue'po "huadaka' mo'ene," mone'po Moisésenba' e'kika'ta' on'paknig'a nigpeikahue'dik o'nenok Diosa manopo'yareahue' o'uyate. Cristo konig e'ituka' huidonig e'bahuedatoka' huidonig o'enok kentaj huakka' judío aratbuta diga' okbira'po

oknopoehue' o'nenok Diosa okkahueahue'
o'maeapo. ³³ Apagba' kenda oa'po:
Jerusalényo nogtatida ijta'mona'apoy. Ke'na
konig e'ituka' huidonig o'enok huakka'ada
oknopoehue'dik o'nika'apo. Kentaj
huaknopoe'erinayo nama'da yoknopoikay
ahue'dik o'neapo.

10

¹ Israel aratbuta Cristotaj kanoknopoe'po
kenpa'ti Diosa dakhuea' e'ka' kamanopoyare'po
do'hued huanopoya'da huakka'nanada ijpakpo
on'nigtiona'pakika'ne, egomey pogomey. ² Israel
aratbuta Diostaj huakka' e'pakada kenda
Diosa o'paknigtaj nopoehue'da o'ne. Kenda
e'manopoea'ta ijpaki. ³ Diosa dakhuea' e'ka'
a'bakkahueaya'po "huadakda mo'ene," Diosa
a'manaya'po Israel aratbuta Cristotaj oknopoe'dik
e'eada nopogkahue' o'nika'. Oro'omey huadakda
o'ene. Moisésenba' daka' o'nigpeika'nok
"huadakda mo'ene," Diosa mona'apone.
Israel aratbuta nama'da on'nopoika'po Diosen
Cristotaj eknopoe'ta' pakhue' o'nika'. ⁴ Moisésen
e'mana' hua'a Cristoa aya'da o'nigpeika'uyate.
Aratbuten dakhuea' e'ka'taj o'manigbuey'uyate.
Moisésenba' konig dakhuapada o'ka'uyatenok oy
Cristotaj huaknopoe'eritaj Diosa dakhuea' e'ka'
o'bakkahuea'po "huadakda mo'ene," o'mana'ika'.
⁵ "Huadakda mo'ene," Diosa kamane'po
"Moisésenba' aya'da hua'a nigpeika'dik yanika'.
Sigpi' dakhuea' kahue'dik yanika'." Moisésa
e'madoya'uyate'tada kenda kikhue'dik
o'ene. ⁶ Diosa dakhuea' e'ka' kabakkahue'po

“huadakda mo'ene,” kamane'po Cristotaj oknopoe'po “Cristotaj atotiakya'po kurudyo be'api' behuikdik o'eapo” nopoe'hue' o'ene. ⁷ Kenpa'ti, “Soroktoya' Cristotaj a'noyhuadaya'po be'api' hua'dik o'eapo,” nopoe'hue' o'ene. Cristo huakudaka'da ee'tada Diosa o'noyhuada'uyate. ⁸ “Huadak hua'a mo'peedepo mo'batia'pakpo huanopoya' mo'nopoe'de.” Apagba'a oa'. Aratbut kanoknopoe'po kenda huadak hua'a o'manmadikikay ⁹ “Jesús oro'en Huairi o'e,” aratbuttaj e'mana'nayo kenpa'ti Diosa huakudaka'da ee'tada Jesústaj o'noyhuada'uyate huanopoya'da eknopoe'nayo Diosa oro'en dakhuea' e'ka' bokkahuea'po mo'nopo'yarea'apone. Diosere o'noehuahui'ka'apone. ¹⁰ Huanopoya'da Cristotaj oknopoenok Diosa dakhuea' e'ka' bokkahuea'apone. Kenpa'ti Jesucristotaj yoknopoe'y o'mana'nok Diosa mo'nopo'yarea'apone.

¹¹ “Aya'tada Cristotaj huaknopoe'eritaj Diosa dakhuea' e'ka' o'bakkahuea'po 'huadakda mo'ene,' o'mana'aponok huaknopoe'eria nama'da yoknopoikay nopoe'hue'dik o'neapo.” Apagba'te kenpa' oa'. ¹² Aya' Cristotaj huaknopoe'eri judío ehue' huaknopoe'eritaj judío huaknopoe'erieretaj Diosa dakhuea' e'ka' o'bakkahuea'po “Huadakda mo'ene,” o'mana'aponok Diostehuapa' konigiti o'ne. Judío huaknopoe'eri kenpa'ti judío ehue' huaknopoe'eri konigiti o'ne. Dios kenomeyen Huairi o'e. Metinepahui' e'tiona'pakika'nayo Diosa o'matinepahui'po o'bakkahuea'apo. ¹³ Kenpa'ti inpa' Apagba'a oa': “Menopo'yarea',

dakhuea' e'ka' bekkahuea', Cristo Huairi." Aya'ada e'tiona'pakte Diosa o'mapeedepo o'bakkahuea'apo o'manoeanhuahuika'apo. Apagba'a oa'. ¹⁴ Aratbuta Huairi Cristotaj oknopoehue' ee'nayo "metinepahui', Cristo Huairi," onahue'dikda o'nika'. Kenpa'ti Jesucristoen huadak hua'a peehuedda ee'nayo Jesucristotaj oknopoehue'dik o'nika'. Jesucristoen huadak hua'a huamanbatia'pakeri ehue' ee'nayo Jesucristoen peehue'dikda o'nika'. ¹⁵ Huamanbatia'pakeritaj Diosa ta'monahue' ee'nayo Cristoen manbatia'pakhue'dik o'ne. Konigepo huadak hua'a kan'manbatia'pake'po Diosa mo'ta'mona'ika'ne. "Jesucristoen huadak hua'a on'diktotiakpo huamanbatia'pakeri 'urunanada o'ne." Apagba'a oa'.

¹⁶ Jesucristoen huadak hua'a huakka'ananada e'peeada eknopoe'ta' pakhue'da o'nika'. "Diosen hua'a o'manbatia'pakika'nig sue'ada o'noknopoe, Huairi." A'nennanada Isaíasaa oa'uyate. ¹⁷ Kenpa' e'ika'ada Jesucristoen huadak hua'a e'manbatia'pakte aratbut on'peedepo oknopoe'dik ya'neapetpi'.

¹⁸ Jesucristoen huadak hua'a Israel aratbut aya'ada on'peede o'nona'ne. Apagba'a inpa' oa'uyate:

Huadariyo adtenanada meyopi' aratbut o'nika'po Diosen hua'a on'peede'uyate.

¹⁹ Diosa nog aratbuttaj o'manopo'yarea'apo. Kenda dapita' Israel aratbuta on'nopoe'uyate, o'nona'ne.

Opudomey Israel aratbuta do'taj eknopoe'ta' pakhue' mo'enok nog aratbuttaj

ijmatinepahui'apoy. Nog aratbut
 nopoehue'da huae'eri o'ne opudomey
 nama'da mo'nopoeng'a nog aratbutnayo
 huadakda do'taj me'noknopoeaponok diga'
 mo'mahuadiayapet. Moisésa kenpa' Diosen
 hua'a o'mana'uyate. ²⁰ Nog aratbuta do'taj
 ukhue' ee'pi' me'noknopoeapone. Dios
 konig o'e moknopoea' Diostaj onahued
 ee'pi' Diosa o'maknopoea'apo. Isaías
 kenda me'pukhue'ada Diosen hua'a
 o'mana'uyate.

²¹ Israel aratbuttaj o'tia'pakpo: "In aratbuta
 do'taj nigpeehue'da mo'ika'ne. Do'taj
 moknopoebatikuyme. Aya'me'noeda
 yan'nopo'korea', onte'ti do'taj menigpeika'
 o'manika'uynig'a." Kenda Isaías Diosen hua'a
 oa'uyate.

11

*Suhue'tada Israel aratbuttaj
 a'manopo'yareaya'po a'manoeanhuahukaya'po
 Diosa di' o'maepo o'matinepahui'po
 o'baktie'ea'uyate.*

¹ Diosa ke'nen Israel aratbuttaj kenpa'da maen-
 hue' o'uyate, o'nona'ne. Dokon Israel aratbutda
 ijje. Abraham o'uyate do'hued adhuea'pane'.
 Abrahamen huayayo Benjamín aratbutkon ijje.
 Diosa do'taj enhue' me'uyne. ² A'nennada Diosa
 Israel aratbuttaj o'baktie'ea'uyate. Do'hued
 aratbut me'taene Diosa o'maknopoika'po
 maenhue'da o'ika'. A'nennada Elías Diostaj
 o'tiona'pakpo Israel aratbuttaj dakhuea'

o'bahuaa'uyate, Apagba'a oa'uyatenigtaj kenda mo'nopoene. ³ "Israel aratbuta aya'da o'nen huamanbatia'pakeriomeytaj on'batiaraka'uyate, Huairi. O'nen huid kutopakon kente Diostaj 'uhua on'nigarakika'po on'nigmahugika'nig ken kutopataj Israel aratbuta o'nenme'te. Diosen huamanbatia'pakeri doyo'da ijnoey. Do'takon e'arakta' mentipak." Kenpa' Eliasa e'tiona'pakte, ⁴ "Ehue', onyo'da noehue' i'ene. O'nayo'da do'taj di' ehue' o'ene. Siete mil huabokereka do'taj di' me'nene. Huata' ijmaktoenok e'ketka' dios Baaltaj pakhue' o'nepo Baaltaj huikudate tihuadhue' o'ne." Dios Eliastaj oatokuyate. ⁵ Oy kenpa'ti Israel aratbut huakka'mona Diostaj di' o'nepo Jesucristotaj o'noknopoenok. Kenomeytaj Dios di' o'maepo o'matinepahui'po Diosere kan'noeonhuahuike'po o'baktie'ea'uyate. ⁶ Dios o'pakpo huaknopoe'eritaj o'matinepahui'po dakhuea' e'ka' o'bakkahuea'po o'baepo kurudya' o'manoeanhuahuika'apo. Aratbutada huadaknanada egkikak Dios okkahueahue' o'maepo di' ehue' o'maepo baehue' o'mae. Oro' huadak o'kika'nok konigepo Dios okkahueahue'dik mo'ene kenpa'ti ehue'dik mo'ene. Kenpa' o'pakpo okkahuea'dik mo'ene. Kenpa' o'pakpo e'dik mo'ene.

⁷ Dios dakhuea' e'ka' bokkahue'po "huadakda mo'ene," Dios mone'po Israel aratbuta on'pakonhuahuika'uynig'a kenda Dios o'paknig nopoe'hue' o'nunhuahuika'uyate. Huakka'montaj Dios o'baktie'ea'po dakhuea' e'ka' o'bakkahuea'po "huadakda mo'ene," o'mana'uyate. Nogomey Israel aratbuta

oknopoehue'ya ka'nike'. ⁸ “Israel aratbuttaj Diosa oknopoehue'ya'taj o'maene'uynok Diostaj oknoponkahue' o'nunhuahuika'uyate. Oydakon oknoponkahue'da o'nika'. Diostaj konig ekpobigonig o'nika'po kenpa'ti Diostaj peehue'dik o'nika'apo.” Apagba'a oa'. ⁹ Davidakon Israel aratbuttaj o'batia'pakpo:

Kirigayo' fiestate huakka'nanada aypo on'toepo on'bapika'po on'mamay'ika'po Diostehuapa' huadakda o'ene huata'da nama'da on'tinopoika'po idada on'mabueyapo. Huakka'nanada on'tamaika'nok Diosa di' mo'ene nama'da on'nopoenig'a Diosa castiga o'magka'apo. ¹⁰ Konig ekpobig o'nepo Diostaj oknopoehue'dik o'nika'po. Konig nog aratbuten huanaba'nig huata'pite orogda o'nonbahuika'po pai'nanada on'nopo'unhuahuika'apo. Davida Diosen hua'ate oa'uyate.

Nog aratbuttaj Diosa dakhuea' e'ka' o'bakkahuea'po o'manoeanhuahuika'apo.

¹¹ Judíomey Jesucristotaj oknopoehue' ene'pi' Diosa kenpa'da maenhue' o'maeapo, o'nona'ne. Nogokpi' ya'noknopoe'apet. Oyda judío huae'eriomey Jesússtaj oknopoehue' o'nenok nog aratbutataj oknopoe'dik o'ne. Nog aratbut huaknopoe'eritaj Diosa dakhuea' e'ka' o'bakkahuea'po “huadakda mo'ene,” o'mana'po o'manoeanhuahuika'apo. Judío aratbuta nog aratbuttaj on'batiahuaypo konigti Cristotaj eknopoe'ta' yan'pakapetpi'.

¹² Judío aratbuta Cristotaj oknopoehue'

o'nenok nog aratbutataj huaknopoe'eri Diosere durugnanada o'neonhuahuika'apo. Nogok aya' judíomeya Diostaj e'nopo'korea'de'te onte'ti Diosensi'po o'nedepo nogiti huakka'nanada on'madurugpakonhuahuika'apo.

¹³ Opuđ judío ehue' huae'eriomeytaj o'nona'ne. Opuđomeytaj ka'maboroayike'po Diosa me'ta'mona'uynok huakka'nanada ijpakpo opuđomeytaj diga'nada on'boroayika'ne.

¹⁴ Opuđomey 'urua'nanada Jesucristoen bo'kika'nigtaj huakka'mon do'hued judío aratbut kan'tiahuaypo kenpa'ti kan'nopo'kore'po opuđomeytaj diga'da on'boroayika'ne. ¹⁵ Diosa judío aratbut oknopoe'eriomeytaj o'maen'uyatenok aya'da nog aratbut on'nopo'korea'po Diosensi'po e'dik o'ne.

Nogok judíomey on'nopo'korea'depo kenpa'ti Jesucristotaj o'noknopoe'depo huadaknanada o'eapo. Konig e'buely e'manoyhuadonig ken konig o'neapo. ¹⁶ Abrahamomey judío aratbuten adhuesa'pane' Diosen aratbutda o'nepo Diosenyo'da ogkika'uyatenok kenomeyen adhuesa' huayayo Diosen aratbut o'nepo Diosenyo'da yag'kika'apet. Kenda konig pan o'ne. O'nonbatia'pakapone. Judíomey pan Diostaj ogka'po huakkuru pan ogka'po Diostaj e'yokde'te huadakyo' Diosen o'e. Aya' kendation pansot nog pan e'kade'te konigti aya'da huadakyo' o'e.

Diosen o'e. Ken konig judío aratbut Diosen 'uruyo' ya'neapet. Kenpa'ti hueymey hua'ihuit huadakda ee'nayo aya' hua'opipi' huadakda o'neapo. Konigti Israel adhuesa'pane' huadakda o'nuynok adhuesa' huayayokon huadakda ya'neapet.

Diosenyo'da ya'neapet.

¹⁷ Diosen judío aratbut konig olivo hueymey o'ne. Olivo huatoe'eria hua'opi e'ay o'baktega'po o'maenpo nog o'huey hua'opiada e'bakkudak o'noe. Ken konig huakka' judío aratbut hua'opi ekteg konig o'ne. Opudomey nog aratbut huaknopoe'eri konig Diosen aratbutyo e'bakkudeanig mo'ea'po Diosa mo'nopo'noeanhuahuika'ne. ¹⁸ “Oro'omey huaknopoe'eri huadakda o'ene. Judío oknopoe'hue' huae'eri konig hua'opi e'bakteganig dakhue'da o'ne.” Kenpa' nopoe'hue' yanikati'. Opudomey nog aratbuta Abrahamomeytaj oknopoe'ahue' e'ne'tada Abrahamomey Diostaj daka' o'noknopoika'uynok kenomeyere opudomeyakon moknopoika'po kenda daka' yan'nopoe'.

¹⁹ “Hueretda olivo huatiote oro'omey nog aratbuttaj Diosa a'bakkudea'ya'po judío hua'opitaj Diosa o'baktega'uyate.” Opudomey nog aratbuta yadapetpi'. ²⁰ Dakamon mo'nopoe. Cristotaj oknopoe'hue' o'nenok Diosa judíomeytaj o'maen'uy. Opudomey judío ehue' e'eada kenyo'da Cristotaj moknopoika'nok Diosen mo'ika'. Huadakda o'ey, huata'da tinopoe'hue' yanika'. Daka' yan'nopoiika'. ²¹ Judío oknopoe'hue' huae'eritaj Diosa matinepahuihue' ee'nayo oro'omeynayo huadakda o'ey opudomey nog aratbuta huata'da e'tinopoika'nayo kenpa'ti eknopoe'batiknayo opudomeytakon matinepahuihue' mo'ea'pone. ²² Diosa di'nanada o'maika'po o'matinepahui'ika' e'matinepahui'ika'pi' oknopoe'hue' huae'eritaj

ke'ponada castiga o'magka'apo. Oknopoehue' judío huae'eriomeytaj o'maen'uy. Opudomey huaknopoe'eritanayo o'matinepahui'ika'de. Huadakda o'ey huata'da tinopoehue' e'ika'nayo kenpa'ti Jesústaj eknopoika'nayo Diosa mo'tinepahui'ika'apone. Diostaj eknopoebatiknayo Diosa castiga mogka'apone. Kenda daka' yan'nopoika'. ²³ Diosen judío aratbut en'nopo'korea'nayo huaboa'da Cristotaj e'noknopoe'nayo Diosa o'matinepahui'apo. Teyda o'epo hueretda olivotaj o'bakkudea'apo. Ke'nen aratbut onte'ti o'maea'apo. ²⁴ Opudomey Cristotaj huaknopoe'eri nog aratbutda mo'epo konig dubayo olivo hua'opi ee'pi' hueretda ta'ba olivoyo Diosa mo'bakkudea'uayne. Opudtapi' e'bakkudea'nayo judío aratbut Diosen hueretda aratbuttaj dapita' Diosa o'bakkudea'apo.

Israel aratbuttaj Diosa dakhuea' e'ka' o'bakkahuea'po o'manopo'yarea'po o'manoeanhuahuika'apo.

²⁵⁻²⁶ “Konig judío aratbuttaj Diosa o'magka'apo oro'omeya daka' o'nopoene.” Opud nog aratbut nama'da nopoehue' yanika'. Huakka'da judíomey Jesústaj oy eknopoe'ta' pakhue' e'nunhuahuika'ada nogoknayo aya' huadik nog aratbuta Jesústaj o'noknopoeđenok kenoknayo aya' judíomeya o'noknopoeapo, kenda huaboa'da e'manopoea'ta' o'pakne, egomey. Apagba'a oa'po: Jerusalénya' Israel adhuea' huayayo hua-manopo'yarea'eri o'edeapo. Judío aratbuttaj o'manopo'korea'apo. Dakhuea' e'ka' o'bakkahuea'apo. ²⁷ Kenda

ijmana'uy^{nig} ijmanigka'apoy. Kenomeyen dakhuea' e'ka' ijbakkahuea'apoy. Diosa Israel aratbuttaj o'mana'uyate.

²⁸ Huakka'nanada judío aratbuta Jesu-cristoen huadak hua'a eknopoe'ta' pakhue' o'nuynok opudomey nog aratbuta Jesústaj oknopoe'dik mo'ika'po Diosensi'po mae'dik mo'ene. Diosanayo judíoen adhuea'pane'taj o'baktie'ea'uyatenok judíotaj di'nanada o'maika'. ²⁹ Abrahamen adhuea' huayayotaj ijbaktie'ea'depo ijmatinepahui'apoy. Diosa ona'uyate. Nogpa'dakon ahue' o'e'apo. ³⁰ Opudomey nog aratbutda a'nenda Diostaj nigpeehue' e'nika'uytada oydakon judíomey nigpeehue' o'nika'nok Diosa opudomeytaj mo'tinepahui'ika'ne. ³¹ Judíomey oyda Diostaj nigpeehue' e'nika'tada konig Diosa mo'tinepahuika'ne nogok judíotakon o'matinepahui'apo. ³² Aya'tada konigti matinepahui'dik kae'po "aya'ada konigti dakhuea' ogkika' aya'ada konigti nigpeikahue' o'nika'," Diosa o'bahuaa'uyate.

³³ Diosnayo huakka'nanada o'nopoika'. Huakka'nanada e'ka' o'nopoika'. Konig Diosa o'pakpo castiga o'magkadhuahuika'apo, konig Diosa nogomeytaj o'matinepahui'onhuahuika'apo, Diosa o'kika'nig, nopoehue'dik o'ika'ne oro'omey. ³⁴ "Kenda Diosa o'nopoika'nig nopoehue'da o'ene. Diosa aya'da o'nopoenok aratbuta Diostaj onmadikahue'dik o'ene. ³⁵ Diosa onte'ti mo'bayoke'popi' mo'nigke'popi' sigpi' Diostaj yokhue'dikda

o'ene." Diosba'a kenpa' oa'. ³⁶ Diosa aya'nanada o'ka'uyate, aya'da o'tamaika'. Diosen aya'da o'nika'. "Dios 'urunanada o'ika', huaboro'nanada o'ika', huadaknanada o'ika'." Aya'ada kadike'.

12

Diostayo'da mon'nigpeika'po mogkika'.

¹ Daka'nanada o'nona'ne, egomey pogomey. Diosa di'nanada mo'ika'po mo'tinepahuika'nok okkahuehue' mo'nika'po "Diosenyo'da ijjeonhuahuika'apoy. Diostayo'da ijnigpeika'apoy. Diosenyo'da ijkika'apoy." Huanopoya'da mon'nopoika'. Kenda Diosa o'pak. ² Konig oknopoehue' huae'eria on'nopoika'nig ogkika'nig konigti kikhue' mo'nika'. Nogpa'da mon'nopoika'. Diosa o'pakika'nig mon'nopoika'po mogkika'. Kenda huadakyoda, kenda Diosa o'paknig mogkika'.

³ Jesucristoen huamanmadika'eri ijjeipo daka' on'boroayi': Huairi ehue' e'eada huairi ijjeiy nama'da nopoehue' yanikati'. Huadakda ehue' e'eada huadakda ijjeiy nama'da nopoehue' yanika'. Opudada daka' yan'nopoika'. Diostaj 'urua'da oknopoika'po Diosen huadakda kika'dik o'ene, daka' nopoika'dik o'ene. ⁴ Huaso' nogtida ee'pi' huaba' hua'i huabopi hua'opi huakpo hua'oj huakitta' nogda nogda huaso'a o'toepo nogso'tida e'eada huaba'a o'baa', hua'ia o'hua'ika'ne, huakpoa o'tiahuayika'ne, huakitta'a oa'pakika'ne. ⁵ Ken konig oro'omey huaknopoehue'eri huakka'nanada ee'pi' Cristotaj oknopoepo Cristoen nogso'tida o'ika'ne.

Huayahuaya o'baotika'ne. Huayahuaya
nogsotida o'maika'ne.

⁶ Diosen Nokirega monopo'toenok kenpa'ti
Diosa monopo'eanok nogda nogda Diosen
kika'dik o'ika'ne. Nog huaknopoe'eri
huama'buytaj a'batihuapokya'po nogda nogda
nigkika'dik o'ika'ne. Diosen hua'a Diosa oro'taj
e'manopoe'nayo Diostaj daka' oknopopo
daka' mon'manbatia'pakonhuahuika'.

⁷ Kan'mantihuapoke'po Diosen Nokirega
e'tihuapoknayo nog aratbuttaj daka'
mon'mantihuapokika'. Apagba'

kan'manmadikike'po Diosen Nokirega oro'taj
e'tihuapoknayo daka' mon'manmadikika'.

⁸ "Yan'nopo'korea', Diostaj yan'nigpeika'."
Aratbuttaj kan'maboroayike'po Diosen Nokirega
e'tihuapoknayo 'urua'da mon'maboroayika'.
Huakupepi' e'tae'nayo durugteda pai'da
huae'eritaj mon'bayokika'. Huaknopoe'eritaj
huabatioka'eri ee'nayo daka' yan'batiokika'.
Pai'da aratbuttaj e'batihuapoknayo durugteda
mon'batihuapokika'.

*Cristotaj oknopopo Diosen 'urua'nanada
mogkika'.*

⁹ Daknopo'da mon'nepo huayahuaya di
mon'maika'. Dakhuea' e'ka' mon'tinosikpo
huadakyoda mogkika'. ¹⁰ Konig huama'buytanig
konig huidpotanig di' o'maika'ne konigti nog
huaknopoe'eritaj huayahuaya di'da mon'maika'.
Noganayo huadak oa' huadak o'kika' huayahuaya
mon'matinopoika'po mon'bahuai'ika'.

11 Batikhue'ada Diosen diga'da mogkika'. Diga'da Diostaj mon'eretpakpo mogkika'.

12 Durugnanada Diosere o'noeonhuahuika'apone durugteda mon'nopoika'. Pai'da e'nopo'enayo batikhue'da mo'noknopoeonhuahuika'. Batikhue'da mon'tiona'pakonhuahuika'.

13 Pai'da e'eada huaknopoe'eri huama'buytaj aypo yudtapi' huakupepi' mon'bayokika'. Nogbaya' huama'buy e'tiaknayo mon'baedpo kan'taye'po aypo a'batobapeya'po mon'baik'a'.

14 Oro'mey Cristotaj huaknopoe'eri o'enok huakka'mona bo'huadiaypo dakhuea' mogkika'apone. "Diosa kamatanepahuie'po," mon'mationa'pakika'. Kenomeytaj dakhuea' bahuahue'ada mon'mationa'pakika'.

15 Cristotaj huaknopoe'eri huama'buy durugda o'nenok kenomeyere mon'durugpakika'. Huama'buy en'huikte a'manopo'noeyaya'po kenomeytaj mon'manoeynoeyonhua'.

16 Huayahuaya dig bahuahuayhue' mo'nika'. Huayahuaya daka' mon'matoika'. "Donayo huadakda ijikay," huata'da tinopoehue' mo'nika'. Pai'da huae'eri huama'buytaj mon'bapakika'. "Donayo huakka'da ijnopoe," nopoehue' mo'nika'.

17 Oro'taj be'api' dakhuea' egka'nayo kentaj kenpa'ti dakhuea' ogkahue' mo'nika'. Aya' bakpoteda huadaky'o' mogkika'. 18 Nogtaj nogtaj maboyhue' mo'nika'. Manoeya'dik ee'nayo huayahuaya yan'manoeynoeyika'.

19 Be'api' dakhuea' egka'nayo kenpa'ti dakhuea' magkahue' mo'nika', huadi' egomey pogomey. Diosa castiga kamagke'. "Aratbuta dakhuea'

egka'nayo do'huataj castiga ijmagka'apoy," Dios Huairia oa'uyate. ²⁰ Kenpa'ti "Ontaj dakhuea' huaka'eria aypota' ee'nayo yan'bayokikati'. Maymaya' ea'nayo hue'ey yan'mamaya'ikati'. Ken konig egkika'nayo nama'da dakhuea' yogkamey on'nopoepo kokbeda'da on'pakpo on'bira'apo," Apagba'a oa'uyate. ²¹ Noga dakhuea'da egka'nayo kentaj mahuadiayhue' mo'nepo huadakda mogkika'.

13

¹ Dios Huaboro' Huairi o'ika'po gobierno huairitaj o'baktie'ea'ika'nok gobierno huairitaj nigpeika'dik mo'nika'. ² Gobierno huairitaj nigpeehue' ee'nayo kenpa'ti Diostaj nigpeehue' ee'onigti o'ene. Dakhue' o'ka'nok gobierno huairia castiga mogka'apone. ³⁻⁴ Huadakda e'kika'nayo gobiernoen sorotataj me'pukhue'dik o'ika'apone. Dakhuea' eka'nayo huairitaj nigpeehue' ee'nayopi' gobierno huairien sorotataj me'pukdik o'eapone. Gobierno huairia oro'omeytaj kan'batiokike'po kan'batihuapokike'po Diosa o'baktie'ea'uyatenok huadakda mogkika'. Huadakda o'kika'po huairitaj me'pukhue' o'ika'apone. "Huadakda boka'ne," huairia monika'apone. Kenpa'ti gobierno huairi dakhuea' huaka'eritaj castiga kan'magkike'po Diosa o'baktie'ea'uyatenok dakhuea' eka'nayo me'pukdik o'ika'apone. ⁵ Konigepo castiga ogkahue' mo'epo gobierno huairitaj mon'nigpeika'. Kenpa'ti gobierno huairitaj e'nigpeika' huadakda o'e mon'nopoepo mon'nigpeika'. ⁶ Gobierno huairi konig

Diosen huanaba' Diosa o'paknok aratbuttaj on'batihuapokika'. Konigepo gobierno huairitaj huakupe bayokika'dik o'ene.

⁷ Gobierno huairitaj dehuea' ee'nayo mon'bayokika'. Gobiernoen huakupe huatae'eria huakupe beyok ena'nayo mon'yokika'. Huairi huadakda egkika'nayo huadakda o'e mon'tinopoepo huadak o'kika' mon'huaa'ika'.

⁸ Nogtaj ijhue'da dehuehue' mon'maika'. Huayahuaya di' mon'maika'. Huayahuaya di' e'maika'nayo aya' konig Diosen hua'a o'nigpeika'ne. ⁹ "Nogen huatoe'taj bakdejhue' yanika'. Nogtaj barakhue' yanika'. Berehue' yanika'. Nogtaj da bahuahue' yanika'. Nogen katepi' en'tae' eretpakhue' yanika'." Diosen hua'a o'enok "Huakka' huata'da di' mo'ika'nig konigti huayahuaya di'da yan'maika'," ken konig e'kika'nayo aya' Diosen hua'a o'kika'pone.

¹⁰ Huayahuaya di'nanada e'maika'nayo nogomeytaj dakhuea' magkahue' o'eapone. Ken konig nogomeytaj di' e'maika'nayo aya' Diosen hua'a o'nigpeika'po dakhuapada o'kuhuitika'ne.

¹¹ A'ti Cristoa bo'huahuarakdeaponok huayahuaya di'da mon'maika'. O'tiakdeaponok konig e'tayonig e'ikada mon'maboato'po onte'ti Cristoen diga' mogkika'. Cristoa oro'omeytaj a'batobehuikya'po ida bo'huahuarakdeapone.

¹² Oy iyo huadariyo aratbut on'maika'po konig sikkiregya' huakka'nanada dakhuea' egkadhuahuikade'te a'ti Cristo o'huarakapopo huame'nonig o'eapo. Konig aratbut sikkiregya' dakhuea' ogkika'nig mon'batik. Konig huame'noete huadakda huakika'erionig

huadakda mogkika'. Huadak e'kika' konig oro'en huatioka'pegonig onte'ti dakhuea' kikhue' o'eapone. ¹³ Konig huame'noete aya'ada etiahuayika'te oro'omey Cristotaj huaknopoe'eri huadaka'da mogkika'. Fiesta ee'te diga' bapehue' mo'nika', huakka' huamai'hue mayhue' mo'nika', okkudahue' mo'nika'. Nogtaj nogtaj bakdejhue' mo'nika'. Dakhuea' kikhue' mo'nika'. Maboyhue' mo'nika'. Kenpa'ti dig mahuanopoe'hue' mo'nika'. ¹⁴ Huairi Jesucristoa opudomeyen huanopo' mo'nopo'toenok kenda Jesucristo o'pakika'nig mogkika'. Konig oro'en huanopo'a dakhuea' e'ka'ta' o'eretpakika'nig nopoe'hue' mo'nika'po kikhue' mo'nika'.

14

Nog huama'buy nogpa'da kika'dik o'ne e'matinopoe'ada dakhue' ogkika' bahuaahue' mo'nika'.

¹ Opudomeyere huakka'da huama'buy huaknopoe'eri o'nika'. Huakka'mon aya' Jesucristoen huadak hua'a nopoe'hue' o'nepo nogpa'da Diosen ogkika'. "Nama'da mo'nopo'epo," maboyhue' yanika'. ² Huakka'da huaknopoe'eri aya' aypo huaenpi' bape'dik o'ene on'nopo'ika'. Nogomeyanayo aya' Cristoen hua'a daka' nopoe'hued o'nepo aypoyo'da bape'dik o'ene on'nopo'ika'. ³ Opudomey huaknopoe'eri aypo huaenere bapika'dik o'ene huanopoe'eria aypoyo'da huabape'eritaj batibiraehue' yanika'. Kenpa'ti opudomey aypoyo'da huabape'eria aypo huaenere huabape'eritaj "dakhuea' ogka'," bahuaahue' yanika'. Aypo huaenere

huabape'eritaj Diosa o'bae'ika'. Kenpa'ti aypoyo'da huabape'eritaj Diosa o'bae'ika'.
 4 Oro'omey huaknopoe'eri konig Diosen huanaba' o'maepo "dakhuea' ogka'," nog Diosen huanaba'taj bahuaahue' mo'nika'. "Dakhuea' ogkika'," "huadakda ogkika'," Diosayo'da bahuaa'dik o'epo kenpa'ti huadak kagkike'po Diosa batihuapokika'dik o'mae.

5 Kenpa'ti sábadote baahue' o'epo tiona'pakika'dik o'ene huakka'mona on'nopoika'. Nogomeynayo judíoen fiesta huame'noete e'tiona'pakta' pakhue' o'nika'. Aya'me'noeda konigti o'enok aya'me'noeteda Diostaj tiona'pakdik o'ene on'nopoika'. Sábado baahue'da e'tiona'pakta' e'paknayo kenda yag'kika'. Sábado'pi' nog judíoen fiesta huame'noete e'baa'ta' e'paknayo kenda yag'kikati'.
 6 Dios Huairi 'urunanada o'ika' aya'ada kanoknopoe'po huakka'mona sábadote baahue' o'nika'po on'tiona'pakahuadika'. Kenpa'ti Dios Huairi 'urunanada o'ika' aya'ada kanoknopoe'po nogomeynayo sábadote'pi' on'baa'po aya'me'noeteda on'tiona'pakika'. Kenpa'ti Dios Huairi 'urunanada o'ika' kanoknopoe'po huakka'mona dakiti Dios on'tiona'pakdepo aypo huaenere on'bape'ika'. Dios Huairi 'urunanada o'ika' kanoknopoe'po nog huakka'mona dakiti Dios on'tiona'pakdepo aypoyo'da on'bape'ika'.

7 Diostehuapa' aya'da kika'dik o'ene. Katepi' Diosa o'pakika'nig kika'dik o'ika'ne. Katepi' oro'omey huata'da o'pakika'nig kikhue'dik o'ika'ne. Kenpa'ti Diosa o'paknok o'bueyapone.

8 Kenpa'ti oro'omey o'noepo Jesucristo Huairitaj o'nigpeika'ne. Jesucristo Huairi o'paknok o'bueyapone. O'noepo Diosen o'ene. E'bueypi' Diosen o'ene o'nopoene.

9 Oro'omey e'manoete oro'en Huairi a'ikaya'po kenpa'ti e'mabueyte oro'en Huairi a'ikaya'po Cristoa mo'nigbuey'uyate. Onpa'ti Diosa o'noyhuada'uyate.

10 Dakhuea' o'ka' huama'buytaj huaahue' mo'nika'. Huama'buytaj batibiraehue' mo'nika'. Nogok aya'ada Cristotaj tikupobo'dik o'eapone. Dakhuea' e'kika'nayo Cristoa kenda mona'apone.

11 Apagba'a inpa' oa':

Ijnoeonhuahuikay, buttida ijjay. Do'taj aya'ada huikudate mentibahuadpo "Cristoyo'da Dios Huairi o'e," me'nona'apone. Kendation buttida ijjay. Dios Huairia oa'.

12 Nogok Dios Huairitaj o'tikupobopo huama'buytaj e'batibirae'uy'nayo "dakhuea' o'kika'," huama'buytaj e'bahuauy'nayo kenda Dios Huairitaj ona'dik o'eapone.

Huama'buytaj dakhuea' tokahue' a'eya'po daka' mon'nopepo huadaky'o mogkika'.

13 Konigepo "dakhuea' o'ka'," Cristotaj huaknopo'e'eri huama'buytaj huidpotapi' huayahuaaya bahuaahue' mo'nika'. Huama'buytaj dakhuea' batokahue' a'eya'po huadaky'o mogkika'.

14 Konig Jesucristo Huairitaj huaknopo'e'eri ijjepo aya'da huaen aypopi' huadak o'enok bapika'dik o'ene doa e'nopo'e'tada "huaen huakyaripi' donayo bapehue'dik ijje," nogapi' en'nope'tada do e'bape'nayo

kentehuapa' dakhue'da o'e. ¹⁵ Kenda huaenpi' huama'buya bapehue'dik ijje_y on'nopoika'nig oro'omeya e'hapika'nayo huama'buytaj dakhuea' e'batoka'nayo ke'nakon e'bape'nayo dakhuea' ogka'apo. Konigepo huama'buytaj di' maehue'dik o'eapone. Kenomey huaknopoe'eri huama'buytakon a'manopo'yareaya'po Jesucristoa o'manigbuey'uyate. Ken huaen huama'buy bapehue'dik o'epo oknopoebatikhue' ka'ne'po ken huaen bapehue' mo'nika'. ¹⁶ Dakhuea'da ogka' huaahue' mo'ike'po konig kika'dik o'ene e'nopoda kikhue'dik o'ika'ne. ¹⁷ Diosensi'po o'epo Jesucristo Huairitaj oknopoika'po "in huaen bape'dik o'ene," "nog huaen bapehue'dik o'ene," kirigayo' nopoehue' o'ika'ne kenpa'ti "in huamai' mai'dik o'ene," "nog huamai' mayhue'dik o'ene," kirigayo' nopoikahue' o'ika'ne. Diosensi'po o'epo Jesucristo Huairitaj oknopoika'po Diosen 'urua'da e'kika', huadakyo'da e'kika' kirigayo' mon'nopoika'po mogkika'. Kenpa'ti Jesucristo Huairitaj oknopopepo o'eretdi'pakpo huayahuaya di' mo'maepo mo'manoeyika'. Kenpa'ti Jesucristo Huairitaj oknopoenok Diosen Nokirega mo'nopo'durugpakika'ne. ¹⁸ Ken konig Cristotaj o'nigpeikapo Diostaj o'durugpakika'ne. Kenpa'ti "huadakda ogkika'," aratbuta bo'huaikapone.

¹⁹ Huama'buy huayahuaya di' a'maikaya'po huayahuaya a'manoeya'ikaya'po huadakyo' e'kika' mon'eretpakika'. Kenpa'ti huama'buy nogiti nogiti Jesucristo Huairitaj kanoknopoike'po 'urua'nanada e'kikata' mon'pakika'. ²⁰ Nog huaknopoe'eri huama'buy

huaeⁿpi' bapehue'dik o'ene yan'nopo^etpi' oro'omeykon bapehue' mo'nika'. Oro' e'pe'nayo oro'taj on'tiahuaypo yan'bapeapetpi' konigepo onte'ti Cristotaj ya'noknopo^ebatikapetpi'. Konigepo huaen huadakda bape'dik ee'pi' bapehue' mo'nika'. Huama'buytaj dakhuea' batokahue' mo'nika'. ²¹ Oro'omey huaen o'pe'nok huamai'hue o'mai'nok katepi' o'ka'nok huama'buyakon dakhuea' eka'nayo eknopo^ebatiknayopi' dakhue'da o'e. Onte'ti huaen bapehue' mo'nika'. Huamai'hue mayhue' mo'nika'. Nogded manigkahue' mo'nika'. ²² Aya huaenda bape'dik o'ene o'nopo^etpi'. Katinig mai'dik o'ene o'nopo^etpi'. Oro'anayo Diostayo'da daka' mo'noknopoika'. Dakhuea' kakahue' o'ene o'nopo^edepo durugda o'eapone. ²³ Ken huaen bapehue'dik o'ene e'nopo^ada e'bape'nayo dakhuea' o'kay o'nopo^eapone. Katepi' e'ka'ta' o'pakpo dakhue' o'e e'nopo^ada eka'nayo Diostaj dakhuea' o'ka'ne.

15

Huama'buy nogiti kanoknopoike'po mon'batihuapokika'. Oro'enda o'pakpo kakahue' mo'nika'.

¹ Huakka'mona huama'buy kenda huaen bapehue'dik o'ene on'nopoika'. Oro'omey huaen bape'dik o'ene daka' o'nopo^epo kenomey nogiti Diostaj kanoknopoike'po mon'batihuapokika'. Oro'tehuapayo'da kakahue' mo'nika'. ² Kenomey kenda huaen bapehue' o'nika'nigtaj nogiti huadak kagkike'po, nogiti Cristotaj kan'nigpeike'po, kanoknopoike'po mon'batihuapokika'. ³ Cristo

huata'da a'durugpakaya'po kahue' o'ika'uyate. Diosenyo'da e'kika'tada "Aratbut Diostaj on'huadiaypo do'taj bo'tidi'kika'apone" Apagba'te kenpa' oa'. ⁴ Oro'omeytaj kan'manmadikike'po Apagba' mo'nigmadoya'uyate. Kenpa'ti Apagba'taj o'peika'po pai'da o'nopo'epo oknopoebatikhue' o'ika'ne. O'nopo'noeypo Cristo e'tiakte ekpoe' o'nigunhuahuika'ne. ⁵⁻⁶ Oro'omey pai'da e'nopo'ete Diosa moknopoea'ika'ne, mo'nopo'noeya'ika'ne, kenpa'ti Jesucristoa o'paknok huayahuaya mo'manoeynoey'ika'ne. Konigepo Jesucristoen Diostaj Jesucristo Huairien Apagtaj oro'omeya onokteteyo' "huadaknanada i'ene," "urunanada i'ene," "dakiti Dios" mo'nonika'.

"Yan'nopo'korea' Cristotajyanoknopoe'." Pablo Cristoen huata'moneria judío ehue' huae'eritaj o'manbatia'pakika'uyate.

⁷ Konig Jesucristoa oro'omeytaj di'da mo'epo mo'bae'uyne konigti huaknopoe'eri huama'buytaj huayahuaya di'da mo'nepo mon'bae'ika'. "Dios 'uruda o'e. Dios huadakda o'e," huakka'ada kanoknopoe'po huayahuaya di'nada mon'bae'ika'. ⁸ "Opudomeytaj kabati-huapokike'po Cristotaj ijmanigta'mona'apoy." Diosa judío adhuea'pane'taj o'mana'uyate. Diosen hua'a buttida o'e kamanopoike'po kenpa'ti Diosen hua'a a'kaya'po judíotaj a'batihuapokikaya'po Cristo o'tiakuyate. ⁹ Kenpa'ti "Dios huakka'da mo'matinepahui'po Cristotaj oknopoe'denok Diosa oro'en dakhuea' e'ka' bokkahuea'uyne. Dios huadaknanada o'ika'." Judío ehue'

huæ'eri aratbutakon kan'batia'pakike'po Cristo o'tiakuyate. Apagba'te inpa' o'madoya'uyate:
 Judío ehue' huæ'eri en'maete “Dios huadakda o'ika'. Diosa o'matinepahuika',” ijja'apoy. Diostaj ijbatadi'kea'apoy. Diostaj dakiti ijja'apoy. Apagba'te kenpa' Cristoa oa'uyate.

¹⁰ Nog Apagba'te inpa' oa':

Judío aratbutere yan'durugpakika' Diosa nog aratbuttaj o'mana'uyate.

¹¹ Nogyo Apagba'te inpa' oa':

“Dios 'urua'nanada o'ika',” “Uruda Huairitone' o'ika',” Aya' nog aratbuta aya'baya'da yan'tia'pakikati'.

¹² Isaíasakon inpa' o'madoya'uyate:

Isaíen adhuea' huayayo huakka'da o'neapo. Nogtiada Huakhuairi o'eapo. Nog aratbutenbeta' Huairi o'eapo. Nog aratbut ken'taj huakka' on'pakapo. Kentaj o'noknopoika'apo. Apagba'te kenpa' oa'uyate.

¹³ Diosa 'urua'nanada mogkadhuahuika'apo buttida o'ika'nok Diostaj daka'nanada moknopoike', Cristotaj moknopoepo mo'durugpakike' kenpa'ti mo'noeyike'. Diosen Nokirega teyda monopo'toenok Diosa 'urua'nanada bokadhuahuike', nogiti nogiti daka' kanoknopoike'po. Ijtiona'pakikay.

¹⁴ Opudomey Cristotaj huaknopo'e'eri konig do'hued huama'buy konig do'hued huidpo mo'epo huadaknanada mo'epo, huayahuaya di' mo'maika'ne. Huakka' Cristotaj moknopoepo huayahuaya manmadikika'dik mo'ika'ne. Do

kenda daka' e'nopoepi' ¹⁵ Diosa me'ta'mona'nok in beroba'te okkahuehue'da ka'ne'po daka' on'boroaypo on'nigmadoya'ne. ¹⁶ Nog aratbuttaj Jesucristoen huadak hua'a kamanbatia'pakike'po Diosa me'tinepahui'po me'ta'mona'uynе. Nog aratbuta Jesucristotaj o'noknopoēnok Diosen Nokiregā o'manopo'toepo Diosa bae'dik mo'maeapone.

¹⁷ Jesucristotaj yoknopoepo Diosen 'urua'nanada ijmanmadikika'nok huakka'ada judío ehue' huaē'eria on'nopo'korea'depo Diostaj on'nigpeika'. Konigepo durugda ijikay.

¹⁸ Cristoa me'nopo'toeonhuahuika'nok Jesúsен huadak hua'a ijmanbatia'pakonhuahuika'uy. Konig Diosayo'da kika'dik o'ēnig 'urua'nanada ijkika'uynok huakka'ada nog aratbuta Cristotaj o'noknopoika'po Diostaj on'nigpeika'. ¹⁹ Diosen Nokiregā be'teypaka'nok Diosonig 'urua'nanada ijkika'uy. Ijbayarea'ika'uy. Ken konig Jesucristoen huadak hua'a huabada ijmanbatia'pakonhuahua'po Jerusalénya'kon huaboa'da ijmanbatia'pakonhuahua'po nogbaya' nogbaya' bidteda Ilírico huadaribayo Jesucristoen huadak hua'a daka' ijmanbatia'pakonhuahuika'uy.

²⁰ Keya' nogomey Cristoen huadak hua'a on'manbatia'pakdenok on'nopo'korea'depo Jesucristotaj o'noknopoēdenok, keya' do'hua Cristoen huadak hua'a manbatia'pakhue' ijjemey. Keya' aratbut Cristoen huadak hua'a peēhued ee'ted ijpakpo ijmanmadikikay. ²¹ Kenda Apagba'te oa'nig ijkikay.

Aratbuta Cristotaj tipeehued o'neonhuahuika'depo on'tipeeapo. Cristotaj o'noknopenka'apo.

Apagba'te kenpa' oa'uyate.

Romayo ijhua'apoy, Pabloa o'nopoeyate.

²² Romayo opudomeytaj e'mata'unhua'ta' ijpakika'nig'a nog aratbutte huakkuru hua'dik ijje'uy. Jesucristoen huadak hua'a peehued huae'eritaj huakkuru hua'dik ijje'uy. Konigepo opudomey Roma huae'eritaj huahuahue'dik ijjuy.

²³ Oynayo nogbaya' nogbaya' ijmanmadikad-huahuika'depo aya' ijka'depo huakka' huabayok ijhue'da opudomeyere e'mata'unhua'ta' ijpakon-huahuika'depo ²⁴ Españayo ijtikonhuahua'po opudomeytaj ijmeta'ika'apoy, ijnopoey. Opudomeyere e'durugpakonhuahua'de'te do'taj men'tihuapokpo Españayo menta'mona'.

²⁵ Oyednayo Jerusalényo ijhua'apoy. Pai'da e'eada huama'buy huaknopoe'eritaj huakupe ijtohua'apoy. ²⁶ Macedonia huaknopoe'eria kenpa'ti Acaya huaknopoe'eria Jerusalényo pai'da huae'eri huama'buytaj huakka' huakupe a'manigta'monaya'po on'eretpakpo on'bayokikame'te. ²⁷ Jerusalénya' judío huama'buya huakkuruda Jesucristoen huadak hua'a Macedonia huae'eritaj on'manbatia'pakonhuahuika'uyatenok Macedonia judío ehue' huaknopoe'eria konig dehuea' on'maepo Jerusalényo huama'buytaj on'pakpo huakupe on'bayokikame'te. ²⁸ Kenda ijkuhuitonpo huakupe Jerusalényo pai'da huama'buytaj ijbayokuddepo Españayo ijhua'po opudomey Roma huae'eritaj ontā'unapet. ²⁹ Opudomeyenbayo e'tiakde'te Cristoa me'nopo'toenok on'madurugpaka'apone.

30 Jesucristo Huairitaj moknop_oepo Diosen kakike'po do'taj bo'tihuapokpo Diostaj diga' men'tiona'pakika', egomey. Kenpa'ti Diosen Nokirega di'da mo'ea'nok diga'da men'tiona'pakika'. Daka' o'nona'ne, egomey. 31 Judeaya' oknop_oehue' huae'eritaj Pablotaj yatioka', Dios, men'tiona'pakonhua'. Ken huakupe ijtohua'po ijbayoke'apoy. Huama'buy Jerusalénya' durugteda ka'de'po men'tiona'pakonhua'. 32 Dios e'paknayo opudomeyenbayo durugteda yokyeapoy. Durugtenanada opudomeytaj on'tiahuayapone. Opudomeyere ijnopo'noeyapoy. 33 Diosa a'manopo'noeyaya'po opudomeyere kajike'.

16

Saludos o'manigdikta'mona'uyate.

1 Oro'omeyen huidpo, Febe, huadakda o'ika'po Cristoen huaknop_oe'eritaj o'tihuapokika'po Cencrea huakka' jakya' o'batihuapokika'.

2 Konig Huairi Cristoa o'paknok Febetaj daka' yade'ika', konig huama'buy huaknop_oe'eritaj 'urua'da on'bae'ika'nig konigti kentakon yade'ti'. Febe nogomeytaj doeretaj huakka'da bo'tihuapokuynok katepi' Febe e'ka'te yan'tihuapokikati'.

3 Priscila Aquilaere doere Jesucristoen huadak hua'a o'manbatia'pakika'po o'manmadikika'uy. Priscilataj Aquilataere do'hua saludos ijmanigdikta'monay. 4 Do'taj on'tioka'po mo'bueyay'uyne. Konigepo kenomeytaj dakitia' ijmanikay. Kenpa'ti aya' judío ehue' huae'eri

huama'buya dakiti on'manika'. ⁵ Huaknopoe'eri huama'buy huidpoere Priscila Aquilaereen jakyo Apagba' a'peeya'po ogkupopakika'po kenomey huama'buytaj huidpotaere saludos ijmadikta'monay. Epeneto huabokerek o'epo, Acaya huadaribayo huae'eri o'epo huakkuruda Jesucristotaj o'nopo'korea'po oknopoe'uyate. Huadi'da Epenetotakon saludos ijdikta'monay. ⁶ María opudomeytaj huakka' bo'tihuapokonhuahua'uy. Kentakon saludos ijdikta'monay. ⁷ Do'hued aratbut Andrónico Juniastaere saludos ijmadikta'monay. Doere huabakuda' jakyo o'ne'uy. 'Urunanada huaknopoe'eri o'ne. Cristoen huamata'mona'eria daka' o'matinopoe'y. Do'hua Jesucristotaj oknopoe'hued ee'ted huakkuruda Jesucristotaj o'noknopoe'uyate.

⁸ Ampliastaj saludos ijdikta'monay. Amplias Cristoen huaknopoe'eritaj di'da me'taene. ⁹ Urbanotaj saludos ijdikta'monay. Urbano oro'ere Jesucristotaj o'nigpeika'po o'manmadikikay. Kenpa'ti di'da Estaquistaj saludos ijdikta'monay. ¹⁰ Apelestaj saludos ijdikta'monay. Apeles huaknopoe'eri o'epo pai'da e'nopo'eada Cristotaj oknopoebatikhue' o'uy. Kenpa'ti Aristóbuloen huabettaj saludos ijmadikta'monay. ¹¹ Herodión do'hued aratbut o'e. Herodióntaj saludos ijdikta'monay. Kenpa'ti Narciso ke'nen huabettaere saludos ijmadikta'monay. Huairi Jesucristoen huaknopoe'eri o'ne. ¹² Ettone' huidpo Trifena Trifosataere saludos ijmadikta'monay. Kenomeya Huairi Jesucristotaj on'nigkika'.

Kenpa'ti huadi'da huidpo Pérsidataj saludos ijdikta'monay. Pérsida huakka' Huairi Jesucristoen o'nigkika'uyate. ¹³ Rufo huabokerektaj saludos ijdikta'monay. 'Urua'da huaknop_oe'eri o'e. Aya'ada on'tinopoika'. Rufoen huayetaj saludos ijdikta'monay. Ke'na konig do'hued huayeonigti me'taika'uy. ¹⁴ Asíncritotaj saludos ijdikta'monay. Flegontetaj Hermastaj Patrobastaj Hermestakon saludos ijmadiakta'monay. Kenomeyere huaknop_oe'eritaj saludos ijmadiakta'monay. ¹⁵ Filólogotaj, Juliataj, Nereotaj Nereoen huama'buytaj, Olimpataj huaknop_oe'eri kenomeyeretaj saludos ijdikta'monay.

¹⁶ Huayahuaya di'da yan'mae'po huayahuaya yan'batodurugpakika'. Aya'da huaknop_oe'ere nog huakka' jak nog huakka' jak huae'eri huaknop_oe'eria saludos on'madiakta'mona'.

¹⁷ Keyoj ijjay. Nama'da huamanmadika'eria opudomeytaj nama'da e'manmadika'ta' on'pakika'. Onte'ti hueretta'da oknop_oehue'dik mo'eapetpi', nama'da bokika'apetpi'. Buttida e'manmadika' moknop_oede'uy. Kenomey nama'da on'manmadika'nok yan'bakhua'. Kenomeytaj peehue' yanika'. ¹⁸ Kenomey nama'da huamanmadika'eri oro'omeyen Huairi Jesucristotaj nigpeehue'da o'nika'po kenpa'da huata'da o'deretpakpo ogkika'. Nama'da konig 'uruda huadik on'batia'pakpo on'manmadika'po Cristoen 'uruda huaknop_oe'eritaj nama'da mona'nok kenomey nama'da huamanmadika'eritaj peehue' yanika'. ¹⁹ Opudomeya Huairi Jesucristotaj 'uruu'da on'nigpeika' aya'

huaknopoe'eriada nogya' nogya' mo'tinopoe'ne. Konigepo ijdurugpaki. Opudomey huadaky'o a'kikay' daka' mo'nopoika'nok kenda ijpaki. Kenpa'ti dakhuea' a'kay' nopoe'hue' mo'ika'nok kenda ijjeretpaki. ²⁰ Dios Huamanoeya'eria bo'tihuapoknok ida toto' nama'da huaa'eria onte'ti engaña ogkahue'dik mo'eapone. Huairi Jesucristoa daka' opudomeytaj mogkike'.

²¹ Timoteoa doere huabaa'eri saludos mo'dikta'mona'ne. Kenpa'ti do'hued aratbut Lucio Jasónere Sosipatererea saludos mo'dikta'mona'ne.

²² Do Tercio in Pabloen beroba'te ijtamadoya'po Jesucristo o'paknok do'huakon saludos on'dikta'mona'ne.

²³ Gayoen jakyo do Pablo ijikay. Gayoen jakyo huaknopoe'eria a'batadi'keaya'po on'bakudika'po, Gayoa saludos bo'huaa'ne. Erasto huakka' jakyo huakupe huatoe'eria saludos mo'dikta'mona'ne. Kenpa'ti huama'buy Cuartoa saludos bo'huaa'ne. ²⁴ Aya' opudomey huaknopoe'eritaj Huairi Jesucristoa daka' mogkike'.

Diostaj Jesucristotaere dakiti mo'da'ika' Pabloa oa'uyate.

²⁵ Dios 'urunanada o'e. Teynanada o'e. Konig teyda kanoknopoi'ke'po opudomeytaj Dios bo'tihuapokike'. Jesucristoen huadak hua'a oknopoe'dik yanika' kenpa'ti nopo'korea'dik yane' ijmana'ika'uy. Kenpa'ti Jesucristoen huadik ijmanmadikika'uy. Dios huadari kahuedaded Cristotaj ijta'mona'apoy Diosayo'da huanopoya'da o'nopoika'uyate. ²⁶ Jesucristoen

huadak hua'a Apagba' huamanbatia'pakeria on'manbatia'pakika'uyatenig oy Diosa mo'nopoea'dene. Oy aya'baya'da aratbut nogya' nogya' on'mapeedepo o'noknopoede. Kenda yan'manopoe' Diosa o'mana'uyate. Diosnayo o'noehuahuiika'. Aya'da aratbut nogbaya' nogbaya' kanoknopoike' kanigpeike' Diosa Jesucristoen huadak hua'a o'manopoea'de.

²⁷ Dios nogtida Huairi o'e. Diosayo'da aya'nanada o'nopoē. Jesucristotaj oknopoepo "Dios 'uruda o'e. Kenpa'da huadaknanada o'e." Mon'batia'pakika'. "Dakiti, Dios," mo'nonika'.

**Jesucristo oy oa'pak: Kenda Jesucristoa;
monigka'uyatenok; Diostaj
mo'manopo'yarea'ika'ne**

New Testament in Amarakaeri (PE:amr:Amarakaeri)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Amarakaeri

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Amarakaeri [amr], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Amarakaeri

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

9f244e52-4e0f-5ab2-a2bc-389d22cb8fbb